

آزمون ۱۳ از ۱۴

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.
امام خمینی (ره)

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

**پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی
سنجش دوازدهم - جامع نوبت سوم
(۱۴۰۱/۰۲/۳۰)**

ادبیات و علوم انسانی (دوازدهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می‌باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون‌های آزمایشی سنجش و بهره‌مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون‌ها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می‌گردد. از شما عزیزان دعوت می‌شود، دیدگاه‌های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

کانال تلگرام آزمون‌های آزمایشی سنجش @sanjesheducationgroup

فارسی

۱. گزینه ۲ درست است.
واژه‌هایی که غلط معنی شده‌اند و اصلاح آن‌ها، عبارت‌اند از:
(۱) موزون: هماهنگ - خوش‌نوا * غیرت: حمیت - تعصب
(۲) ویله: آواز - صدا - ناله
(۳) لطیفه: گفتار نغز - مطلب نیکو * پتیاره: زشت - ترسناک * کلک: آتشدانی از فلز یا سفال
(۴) عتاب: سرزنش - ملامت - تندی * جلی: ویژگی خطی که درشت و واضح باشد و از دور دیده شود. * صحیفه: کتاب
۲. گزینه ۴ درست است.
همه معانی واژه‌های داده شده:
تجلی: پدیدار شدن هر چیز درخشان مثل نور - روشنی - جلوه‌گری تازی: عرب (زبان تازی: زبان عربی)
کافی: باکفایت - لایق - کارآمد هشیوار: هوشیار - هوشیارانه - آگاهانه
۳. گزینه ۳ درست است.
واژه‌هایی که معنی آن‌ها نادرست است و اصلاح هر یک:
فرط: بسیاری * نکبت‌بار: شوم و ایجادکننده بدبختی و خواری * گیوه: نوعی کفش با رویه‌ای دست‌باف
شوخ: چرک، آلودگی * اهلیت: شایستگی، لیاقت
به تعصب: به حمایت و جانبداری
(توجه: معنی واژه‌های مورد (الف) تماماً درست هستند.)
۴. گزینه ۱ درست است.
چهار غلط املائی و اصلاح هر یک:
«رمغی - رغم - اداوت - عظیمت» به ترتیب: «رمقی - رقم - عداوت - عزیمت»
۵. گزینه ۴ درست است.
غلط املائی «مهابا» و شکل درست نگارش آن «محابا» است.
۶. گزینه ۲ درست است.
غلط‌های املائی و شکل درست آن‌ها به ترتیب در گزینه‌ها:
(۱) هوابل - فراغ ← حوابل - فراق
(۲) دائیة - لغای - نهیف ← داعیة - لقای - نحیف
(۳) تبع - ذوال - طبع ← زوال
(۴) منحیان - عمور ← منهیان - امور
۷. گزینه ۱ درست است.
۸. گزینه ۳ درست است.
بررسی تشبیهات هر گزینه:
(۱) تشبیه امواج بلا به زبان شکر (امواج بلا - زبان شکر هر کدام اضافه استعاری هستند).
(۲) تشبیه استخوان سخت به مغز (بازوی قناعت اضافه استعاری است).
(۳) تشبیه مصرفی چون بیستون - ما چون فرهاد
(۴) تشبیه دل به آهن
۹. گزینه ۲ درست است.
بررسی آرایه‌های خواسته شده در هر بیت:
الف) اغراق در نرم کردن آسمان سخت با آه و ناله‌هایم
ب) بیت تلمیح دارد به داستان منصور حلاج، انا الحق گفتن و به دار کشیده شدن او و ...
ج) حسن تعلیل: علت اینکه همیشه شبنم بر گل می‌نشیند این است که گل خودبین باید خود را در آینه شبنم بنگرد.

د) مجاز: «جوش» مجازاً به معنی «موج» است. «دل» نیز مجازاً به معنی «سینه» است. مورد «ه» فاقد حسن تعلیل است.

۱۰. گزینه ۳ درست است.

بررسی آرایه‌های خواسته‌شده:

جناس ناهمسان در بین «زهر - هر» تشبیه: دم به تیغ زهرآلوده

استعاره: «تیغ» در مصراع دوم استعاره از «سخن ناآگاهانه» * «دم» در مصراع اول و دوم به ترتیب مجاز از «سخن - لحظه» است. بیت فاقد آرایه‌های دیگر است.

۱۱. گزینه ۱ درست است.

بررسی آرایه‌های هر گزینه:

۱) جناس بین «هر - سر» «تا - پا» * بیت فاقد حسن تعلیل است.

۲) تضاد بین «آزاده - قید» * کنایه در مصراع اول: ترک تعلقات و آرزوها

۳) جان‌بخشی بر «نسیم» * اغراق در مصراع دوم: اشک‌های من سبب آبیاری گلزار باغبان است.

۴) استعاره (دو نوع) «دیده‌آهو» استعاره و جان‌بخشی دارد - «ترگس» استعاره از «چشم» * تشبیه «غبار خاطر»

۱۲. گزینه ۴ درست است.

بررسی اجزای دستوری نهاد + مسند + فعل در گزینه پاسخ:

ب) نهاد (از اندیشه تا وصول) مسند (بسیار فرق) فعل (باشد)

د) نهاد (روی خندان صبح) مسند (رنگین) فعل (شد) * توجه: (را) در (صبح را) رای فک اضافه است.

ه) نهاد (محدوف) مسند (خندان) فعل (می‌شوی)

لازم به توضیح است «شد» در گزینه الف) به معنی «سپری شد» و «نیست» در گزینه ج) به معنی «وجود ندارد» غیراسنادی هستند.

۱۳. گزینه ۱ درست است.

«صفت مضاف‌الیه» در گزینه‌ها:

۲) جهان‌بین (۳) مرده (۴) این

وابسته و وابسته در گزینه پاسخ (خدا - تو) مضاف‌الیه مضاف‌الیه هستند.

۱۴. گزینه ۳ درست است.

تعداد و صفات مرکب هر مورد:

الف) ۳ مورد: مردم‌فریب - تقوی‌کش - ایمان‌گسل ب) ۳ مورد: غمزه‌زن - پرشکن - سلسله‌باز

ج) ۵ مورد: آتشبار - یأس‌آور - امیدسوز - دردافکن - درمان‌گسل

د) ۴ مورد: گوهربیز - مرجان‌فروش - خونریز - شریان‌گسل

۱۵. گزینه ۴ درست است.

بررسی موارد گفته‌شده:

۱) غم مرا بکشت ← «م» مفعول است. * بیت اول دارای جمله مستقل مرکب است (مصراع اول دارای دو جمله مستقل ساده است). به این ترتیب: «حجره روشن کن»: جمله هسته - مصراع دوم: جمله وابسته

۲) چراغ وصل بیفروز: جمله سه جزئی گذرا به مفعول - حجره روشن کن: جمله چهار جزئی گذرا به مفعول و مسند

۳) «آفتاب جدایی» (و چراغ وصل) اضافه تشبیهی هستند و فعل آخرین جمله «عشق‌باز کدام است» محذوف به قرینه لفظی است.

۴) «خدعه‌باز» صفت مرکب است ولی «عشق‌باز» فاقد نقش تبعی است (توجه: «واو» در مصراع آخر، پیوند هم‌پایه‌ساز است).

۱۶. گزینه ۲ درست است.

با تبدیل بیت به چینش دستوری و روان امروزی، نقش‌ها مشخص می‌شود.

حالت اول: دل بی‌تاب از زخم زبان پروا ندارد. (را مالکیت تلقی شده است) / خار و خس مانع از گردش گرداب نگرند.

گروه نهادی مفعول گروه مسندی گروه مسندی/مضاف‌الیه

حالت دوم: پروا از زخم زبان برای دل بی تاب وجود ندارد. / خاروخس مانع از گردش گرداب نگردد
 نهاد گروه ممتی گروه مسندی گروه مسندی / مضافاً لیه

۱۷. گزینه ۲ درست است.

همان طور که قبلاً گفته شده «ردیف» آخرین واژه تکراری با معنای یکسان در انتهای مصراع‌ها یا ابیات هر شعری است. اگر معنای واژه‌های تکراری در انتهای مصراع‌ها (یا ابیات) متفاوت باشد، آن واژگان، قافیه محسوب می‌شوند (قافیه متجانس). بنابراین به معنای واژه‌های تکراری می‌پردازیم:

(۱) خویش ← هر دو به معنی خود

(۲) است در مصراع اول ← دارم / وجود دارد * در مصراع دوم ← است.

(۳) دید ← هر دو به معنی به حساب آورد، پنداشت و ... (می‌توان هر دو را به معنی «مشاهده کرد» دانست)

(۴) کند ← هر دو به همان معنی (فعل انجام)

۱۸. گزینه ۳ درست است.

همه ابیات غیر پاسخ به اینکه «روزی هر کس مقدر شده‌است» اشاره می‌کنند؛ در صورتی که بیت گزینه پاسخ به «فناعت» توصیه و از «حرص و طمع» تحذیر می‌کند.

۱۹. گزینه ۴ درست است.

در بیت گزینه پاسخ «به سعی و تلاش برای کسب روزی» سفارش شده (و این که فقط به توکل اکتفا نکنیم)، ولی در گزینه‌های دیگر به «توکل داشتن بر خداوند» تأکید شده‌است.

۲۰. گزینه ۱ درست است.

مفهوم گزینه پاسخ: گفت‌وگوی بی‌حاصل با مردم مرا وادار به سکوت و انزوا کرده است.
 مفهوم گزینه‌های دیگر: جمال یار همه را مدهوش و وادار به سکوت کرده است.

۲۱. گزینه ۴ درست است.

مفهوم هر یک از گزینه‌ها عبارت‌اند از:

(۱) قربت عشق و رنج

(۲) تخطی ناپذیری از پیمان (مگر در صورت مرگ)

(۳) تأکید بر حفظ اسرار - بیت سؤال و گزینه پاسخ: ترک تعلقات، راه رسیدن به کمال است.

۲۲. گزینه ۲ درست است.

مفهوم گزینه پاسخ: شدت دعا و زاری بنده به «درگاه خداوند» و مفهوم گزینه‌های دیگر: شکر به درگاه خداوند سبب گره‌گشایی امور و دوام نعمت‌هاست.

۲۳. گزینه ۴ درست است.

مفهوم همه ابیات غیر پاسخ: پذیرفتن مسئولیت الهی انسان (و عدم تحمل و استطاعت آفریده‌های دیگر برای پذیرفتن بار امانت عشق) مفهوم گزینه پاسخ: ادعا و عصیان شیطان و رجم او

۲۴. گزینه ۱ درست است.

مفهوم درست گزینه پاسخ: «فروغ خیره‌کننده جمال محبوب»

۲۵. گزینه ۳ درست است.

معنی نوشتن در هر گزینه:

(۱) پیچیدن لای چیزی

(۲) منسوخ کردن

(۳) جمع کردن که با توجه به معنای مصراع دوم، ایجاد کنایه کرده است. ← کنایه از: «آرزوهایم مرا شاد نخواهند کرد.» (به)

(۴) طی کردن (آرزوهایم نخواهم رسید)

عربی، زبان قرآن

۲۶. گزینه ۳ درست است.
خطاها به ترتیب:
۱- پروردگار
۲- سخنان . فکر او
۴- ترجمه نشدن ضمیر در امرنی
۲۷. گزینه ۴ درست است.
خطاها به ترتیب:
۱- آن کار . ادامه می دهد
۲- شغلش
۳- موفق شدن . آن کار را
(عربی یازدهم صفحه ۱ و ۴۷ . درس ۴ . عربی دوازدهم درس ۱)
۲۸. گزینه ۱ درست است.
خطاها به ترتیب:
۲- شگفت زده مان
۳- معلولینی که . نمی گیرد
۴- فوتبالی که
(عربی یازدهم صفحه ۳۸ و ۸۶ و ۸۷)
۲۹. گزینه ۲ درست است.
خطاها به ترتیب:
۱- پر می کنم
۳- پر می کند
۴- عطر (ترجمه نشدن ضمیر)
(عربی یازدهم صفحه ۱۹ و ۲۹- عربی دهم صفحه ۸۶)
۳۰. گزینه ۳ درست است.
خطاها به ترتیب:
۱- چه چیزی . زیباتر از
۲- زیباتر از. کارهای سخت
۴- سختی کارها. برایمان
(عربی دهم صفحه ۱۷- عربی دوازدهم درس ۴ و صفحه ۲۰ و ۲۱)
۳۱. گزینه ۱ درست است.
خطاها به ترتیب:
۲- ناامید هستی. اشتباهت
۳- ناامید هستی. می ترسیدی
۴- بدی های تو
(عربی دوازدهم صفحه ۲۲)
۳۲. گزینه ۴ درست است.
خطاها به ترتیب:
۱- از کشورهای موفق
۲- خط لوله . ترجمه نشدن ضمیر «ها»
۳- یکی از . مکان
(عربی دهم صفحه ۷۲ و ۷۳)
۳۳. گزینه ۲ درست است.
رد سایر گزینه ها:
۱- احوال: تارهای
۳- کان قد امتنع: خود داری کرده بود
۴- تخریبها: ویرانی آن
(عربی دوازدهم صفحه ۳۱ و ۳ و ۵۸ . درس ۳)
۳۴. گزینه ۱ درست است.
ترجمه درست: دستگاهی برای کم کردن مصرف برق در رایانه ساخته شد. (عربی دهم صفحه ۶۸۶۰ و ۸۵ و ۷۹)
۳۵. گزینه ۳ درست است.
رد سایر گزینه ها:
۱- کأَنَّهُ دموع
۲- کبری (در مقایسه از وزن أفعال استفاده می شود)
۴- مفتیس

ترجمه درک مطلب:

زندگی بدون آب وجود ندارد و تمدن‌های بشری در کنار رودخانه‌ها بنا شده‌اند. آب هفتاد درصد از سطح زمین را شامل می‌شود، اما بحران آب بسیاری از کشورهای جهان را احاطه کرده است. ایران در منطقه گرم و خشک جهان قرار دارد و خشکسالی بیش از هشتاد درصد مساحت آن را فرا گرفته است و عواملی وجود دارد که باعث بروز این بحران شده است: استفاده نادرست از آب در حوزه کشاورزی و صنعت و حتی کارهای خانه و افزایش جمعیت. کمبود آب باعث ضرر به محیط زیست و جنگل‌ها و دشت‌ها است و اگر دولت در این زمینه سریع اقدام نکند، ساکنان صدها روستا و ده‌ها شهر از خانه‌های خود مهاجرت خواهند کرد.

۳۶. گزینه ۱ درست است.

توضیح: با توجه به متن که در خصوص بحران آب است، موضوعی که باعث بحران آب شده، مهاجرت روستاییان به شهرها نیست و در متن گفته شده اگر دولت برای کم‌آبی اقدام نکند، هم شهرنشین‌ها و هم روستائینان مهاجرت خواهند کرد.
رد سایر گزینه‌ها:

۲- عدم برنامه‌ریزی مناسب برای استفاده از آب

۳- رشد جمعیت و بالا رفتن مصرف خانگی

۴- استفاده نادرست از آب‌ها در کشاورزی و صنعت

۳۷. گزینه ۴ درست است.

توضیح: با توجه به مفهوم متن، تمدن‌ها در کنار رودخانه‌ها به‌وجود آمدند؛ بنابراین اگر رودخانه‌ها را از بین ببریم، تمدن‌های قدیمی بی‌معنا خواهند بود.

۱- بیشتر مردم روستا و شهر به‌سبب کمبود آب مهاجرت کردند؛ در حالی که در متن آمده اگر دولت اقدامی انجام ندهد، مهاجرت خواهند کرد.

۲- بحران آب به‌سبب کمبود آن بر روی سطح زمین است؛ در حالی که در متن گفته شده ۷۰ درصد سطح زمین آب است، ولی به‌دلیل استفاده نادرست، کشورها با بحران آب مواجه هستند.

۳- ۸۰ درصد از مساحت ایران با خشکی پوشش داده شده و ۲۰ درصد آن معتدل است؛ درحالی که در گزینه آمده بیش از یک چهارم، یعنی بیشتر از ۲۵ درصد.

۳۸. گزینه ۲ درست است.

در متن به این مورد اشاره شده که تمدن‌ها توسط مردمی که در کنار رودها زندگی می‌کردند، به‌وجود آمدند؛ در حالی که در گزینه آمده هیچ تمدنی با مردمانی که کنار رودها زندگی می‌کردند، به‌وجود نیامده است.

۳۹. گزینه ۳ درست است.

در متن در مورد زنده کردن زمین بعد از مرگش به‌وسیله آب سخنی به میان نیامده است.
در سایر گزینه‌ها آمده است:

۱- جریان آب‌ها در رودخانه‌ها باعث پیدایش تمدن‌ها است. ۲- پوشش ۷۰ درصد از سطح زمین آب است.

۴- آفرینش هر چهارپایی از آب است.

۴۰. گزینه ۴ درست است.

۱- لازم ۲- له حرف زائد ۳- مزید ثلاثی من باب تفعیل

۴۱. گزینه ۱ درست است.

۲- مزید ثلاثی من باب تفعیل ۳- مخاطب ۴- متعدّ

۴۲. گزینه ۱ درست است.

۲- اسم یدلّ علی الکنّره ۳- اسم لایتنغیر إعرابه ۴- مبنی

۴۳. گزینه ۲ درست است.

اعراب کلمه الآخرین به شکل الآخرین درست است. (عربی دهم صفحه ۲۸)

۴۴. گزینه ۳ درست است.

کلمه‌ای که شک را از فعل می‌برد، مفعول مطلق تأکیدی است.

مواجهه در گزینه پاسخ مفعول مطلق تأکیدی است.

۱- کلمه نعم جمع کلمه نعمه و مفعول است ۲- تأثیراً مفعول مطلق نوعی است و بعد از آن جمله به شکل صفت آمده (جمله‌ای که در رابطه با اسم نکره توضیح می‌دهد و در پایه یازدهم خوانده شده)

۴- نوما مفعول مطلق نوعی است که بعد از آن صفت آمده است. (عربی دوازدهم درس ۴)

۴۵. گزینه ۱ درست است.

در این گزینه «و هو اشهر کاتب» جمله حالیه است.

«واو» در سایر گزینه‌ها، واو عطف است. (عربی دوازدهم درس ۲)

۴۶. گزینه ۴ درست است.

هجرونی: فعل متعدی مجرد

رد سایر گزینه‌ها:

۱- اثر باب افعال ۲- اشتری باب افتعال ۳- حیرت باب تفعیل (عربی دهم درس ۳)

۴۷. گزینه ۳ درست است.

ترجمه عبارت: مردی که از او پندی خواستم که مرا از ارتکاب به گناهان منع کند.

رد سایر گزینه‌ها:

۱- خیر خبر است. ۲- ترید خبر است ۴- تملک خبر است.. (عربی دهم درس ۵)

۴۸. گزینه ۲ درست است.

عقربه بزرگ روی ۵ و عقربه کوچک روی ۶ است، یعنی ساعت ۶:۲۵ است و ۳۵ دقیقه به ساعت ۷ مانده است.

۱- ۶:۳۵ ۳- ۶:۱۵ ۴- ۶:۳۰ (عربی دهم درس ۱ و ۲)

۴۹. گزینه ۳ درست است.

در این گزینه هیچ کلمه مترادف و متضادی وجود ندارد.

۱- النفايه و الزباله مترادف ۲- مملوءه و فارغه متضاد ۴- الحسنه و السيئه متضاد

(عربی دهم صفحه ۱۲ و ۱۳ و ۴۸ و ۳۶)

۵۰. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

۱- من هو کلمه استفهامی است. ۲- إِنَّكَ: إِنَّ از حروف مشبیه بالفعل است.

۳- ما أحسن به معنای چه زیباست (کاربرد درس ۱ دهم و درس ۳ دوازدهم)

دین و زندگی

۵۱. گزینه ۲ درست است.

عبارت قرآنی ﴿وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ﴾ از زبان جناب لقمان (ره) است و مربوط به بخش تصمیم و عزم برای حرکت و

پایداری و استحکام در این مسیر است. دهم صفحه ۹۷

۵۲. گزینه ۱ درست است.

آتش جهنم بسیار سخت و سوزاننده است. این آتش حاصل و نتیجه تجسم اعمال خود انسان است و برای همین از درون آن‌ها

شعله‌ور می‌شود. دهم صفحه ۸۶

جهنمیان پیش از این در دنیا مست و مغرور نعمت بودند و بر گناهان بزرگ اصرار داشتند. دهم صفحه ۸۷

۵۳. گزینه ۲ درست است.
فرشتگان الهی به کسانی که روح آن‌ها را دریافت می‌کنند؛ در حالی که به خود ظلم کرده‌اند، می‌گویند: ... مگر زمین خدا وسیع نبود که مهاجرت کنید. دهم صفحه ۶۶
این گفتگو که در سوره نساء به آن اشاره شده است، دلیلی بر وجود شعور و آگاهی در عالم بزرخ است. دهم صفحات ۶۳ و ۶۴
۵۴. گزینه ۴ درست است.
پیامبران و امامان به دلیل اینکه در دنیا ناظر و شاهد بر ظاهر و باطن اعمال انسان‌ها بوده‌اند و از هر خطایی مصون هستند، بهترین گواهان قیامت‌اند. دهم صفحات ۷۴ و ۷۵
۵۵. گزینه ۴ درست است.
در آیه ۲۸ و ۲۹ سوره فرقان می‌فرماید: (بدکاران می‌گویند) ای کاش فلان شخص را به‌عنوان دوست خود انتخاب نمی‌کردیم. او ما را از یاد خدا بازداشت. دهم صفحات ۷۶
۵۶. گزینه ۳ درست است.
خداوند در آیه ۷۱ سوره زخرف می‌فرماید: هرچه دل‌هایشان تمنا می‌کند و دیدگانشان را خوش می‌آید، آماده می‌بینند. صفحه ۸۳
۵۷. گزینه ۳ درست است.
اگر سفر به دلیلی واجب شرعی باشد، نهی پدر و مادر موجب نمی‌شود که فرزند حکم مسافر نداشته باشد. دهم صفحه ۱۳۷
۵۸. گزینه ۱ درست است.
پرسش منفی است و براساس آیات سوره آل عمران، پرهیزگاران گاهی مرتکب گناه و عمل زشت می‌شوند، ولی به یاد خدا افتاده و توبه می‌کنند. دهم صفحه ۸۴
۵۹. گزینه ۲ درست است.
پرسش منفی است و آنچه در آثار محبت الهی بیان شده است، زنده شدن دل‌های مرده و وارد شدن در زندگی حقیقی است و نه زنده شدن مردگان. دهم صفحه ۱۱۸
۶۰. گزینه ۱ درست است.
دانستن حکمت و علت احکام الهی موجب می‌شود با معرفت بیشتر به دستورات الهی عمل کند. دهم صفحه ۱۲۸
با باطل کردن روزه با کار حرام، مثل دروغ بستن به خداوند، کفاره جمع بر روزه‌دار واجب می‌شود. دهم صفحه ۱۳۷
۶۱. گزینه ۳ درست است.
- در آیات سوره توبه خداوند بر لزوم اعزام گروهی از مردم برای فهم عمیق دین تأکید نموده تا آنان پس از فراگیری دانش به‌سوی قوم خود بازگشته و در نهایت آنان را هشدار داده تا از کیفر الهی دور بمانند. یازدهم صفحه ۱۷۱
- در حدیث امام عصر (عج)، از روایان احادیث اهل بیت (ع) به‌عنوان حجت امام عصر (عج) بر مردم یاد شده است. یازدهم صفحه ۱۷۳
۶۲. گزینه ۲ درست است.
حکومت کوتاه حضرت علی (ع) تنها چهار سال و نه ماه (حدود پنج سال) طول کشید و بعد از مدتی در زمان امام حسن (ع) به‌خاطر سستی یاران امام (ع)، معاویه حکومت را در دست گرفت. علی علیه‌السلام هشدار می‌داد: «... به خدا قسم بنی‌امیه چنان به ستمگری و حکومت ادامه می‌دهد که حرامی باقی نمی‌ماند، مگر آنکه حلال شود.» یازدهم صفحه ۱۱۱ و ۱۱۲
۶۳. گزینه ۴ درست است.
حکومت و رهبری فقیه که دارای شرایط مشخص شده باشد، مشروع است. یعنی دین به او اجازه رهبری مردم را داده است. یازدهم صفحه ۱۷۵
۶۴. گزینه ۳ درست است.
البته امیر المؤمنین (ع) و حضرت فاطمه (س) به قانون ممنوعیت نگارش حدیث توجه نکردند و سخنان پیامبر (ص) را به فرزندان و یاران خود می‌آموختند. یازدهم صفحه ۱۲۵

۶۵. گزینه ۴ درست است.
مهم‌ترین معیار همسر شایسته با تکیه بر آیات قرآن کریم، با ایمان بودن اوست و در کنار این معیار، دوازده معیار دیگر نیز معرفی شده است؛ از جمله آن‌ها زیبایی و مورد پسند بودن. یازدهم صفحه ۲۲۴
۶۶. گزینه ۱ درست است.
برای کسانی که نیکوکاری پیشه کردند، پاداشی نیک و چیزی فزون‌تر است و بر چهره آنان غبار خواری و ذلت نمی‌نشیند. یازدهم صفحه ۱۹۷
۶۷. گزینه ۱ درست است.
رسول اکرم (ص) روزی به یاران خود فرمودند: کسی که دوست دارد به چهره کسانی نگاه کند که از آتش دوزخ در امانند، به جویندگان علم نگاه کند. دوازدهم صفحه ۱۳۸
و ایشان می‌فرمایند: هر کس چهل روز کارهای خود را خالصانه برای خدا انجام دهد، چشمه‌های حکمت از قلبش به زبانش جاری می‌شود. دوازدهم صفحه ۴۸
۶۸. گزینه ۴ درست است.
تعداد زیاد پرسش‌های آن زن موجب شرمندگی او شد، ولی حضرت زهرا (س) با بیان تمثیلی، او را به پرسیدن سؤالاتش تشویق نمود. دوازدهم صفحه ۱۲۸
۶۹. گزینه ۲ درست است.
پرسش منفی است و موضوع گسترش دایره سرزمین‌های اسلامی، جزو تلاش‌های مسلمانان صدر اسلام برای تحقق معیارهای تمدن اسلامی نیست. دوازدهم صفحه ۱۳۸
۷۰. گزینه ۴ درست است.
پیامبر اکرم (ص) فرمودند: هر شاگردی که برای تحصیل علم (نه برای تفاخر و ...) رفت‌وآمد کند، در هر گامی ثواب عبادت یکساله عابد برای او منظور می‌شود. دوازدهم صفحه ۱۳۸
۷۱. گزینه ۱ درست است.
حدود قرن هفتم میلادی، در اواسط قرون وسطی ظهور تمدن اسلامی در همسایگی سرزمین اروپا بر محیط‌های پیرامونی از جمله تمدن اروپا سایه افکند. در پرتو این اتفاق علاقه به پژوهش و تجربه، به نقد عملکرد رهبران کلیسا و خردورزی مورد توجه قرار گرفت. دوازدهم صفحه ۱۴۶
۷۲. گزینه ۲ درست است.
پرسش منفی است و توسعه چشمگیر گستره علم جزو پیامدهای منفی تمدن جدید غرب و اروپا نیست. دوازدهم صفحه ۱۵۰
۷۳. گزینه ۳ درست است.
نیاز انسان غربی به معنویت و شکست مستمر فرهنگ غربی در عرصه‌های اخلاقی و دریافت این نکته که علم تجربی نمی‌تواند پاسخگوی همه نیازهای مردم باشد، موجب شکل‌گیری مکاتب و فرقه‌هایی به نام مکاتب عرفانی و معنوی شده است. دوازدهم صفحه ۱۵۰
۷۴. گزینه ۱ درست است.
آیه ۱۰۴ سوره آل عمران تأکید و راهکاری برای همراه کردن افراد جامعه با خود در راستای تقویت پایه‌های جامعه به‌وسیله آشنا کردن مردم با مسئولیت‌ها و رسالت‌ها و حضور آگاهانه در عرصه تبلیغ دین است. دوازدهم صفحه ۱۶۳
۷۵. گزینه ۳ درست است.
یکی از قوای وجودی ما، قوه غضب است. خداوند این قوه را در انسان قرار داده تا در مواقع خطر از خود دفاع کند و با متجاوزان مقابله کند. کسی که حد و مرز این میل را رعایت نکند، مردمان دیگر را زیر سلطه می‌گیرد و اموال آن‌ها را تصاحب می‌کند. دوازدهم صفحه ۸۵

فرهنگ و معارف اقلیت‌های دینی

۵۱. گزینه ۲ درست است.
هدف جهان و انسان در جهان‌بینی مشخص می‌شود، اما هدفی که انسان باید انتخاب کند، یعنی پایدها و ناپایدهایی که باید به کار بندد، در ایدئولوژی تعیین می‌شود. همچنین ایدئولوژی به مفهوم عام خود معادل با اصطلاح مکتب است. صفحه ۴ کتاب دهم
۵۲. گزینه ۱ درست است.
انسان‌شناسی بخشی از جهان‌بینی است؛ زیرا همان‌طور که در تعریف جهان‌بینی گفتیم نگرشی که هر مکتب نسبت به جهان هستی دارد، جهان‌بینی آن را تشکیل می‌دهد و چون یکی از مسائل اساسی مربوط به جهان هستی، وجود انسان و شناخت او است، لذا انسان‌شناسی جزو مسائل جهان‌بینی قرار می‌گیرد.
مکتبی که جهان هستی را در ماده و طبیعت خلاصه کرده و جهان‌بینی آن مادی و الحادی است، طبعاً برداشت او از انسان نیز برداشتی کاملاً مادی خواهد بود. ... در این برداشت، امتیازی که انسان نسبت به جمادات و گیاهان و حیوانات دارد تنها در تکامل زیستی او خلاصه می‌شود. صفحه ۳ کتاب دوازدهم
۵۳. گزینه ۲ درست است.
علم تجربی هرگز قادر به انکار خدا یا موجودات غیرمادی نیست؛ زیرا ابزاری که علوم تجربی از آن استفاده می‌نمایند، حس و تجربه است. صفحه ۱۰ کتاب یازدهم
در این جهان‌بینی (جهان‌بینی مادی) هر آرمانی برای انسان برگزیده شود، نهایتاً نمی‌تواند از سطح معیارهای مادی و ظاهری فراتر رود. ... اگر به‌ناچار در رابطه با تعیین مسئولیت و وظیفه برای انسان، آرمان معنوی و ارزش‌های حقوق مادی را معرفی کند، چیزی جز تناقض‌گویی نخواهد بود. صفحه ۳ کتاب دوازدهم
۵۴. گزینه ۴ درست است.
در بینش الهی انسان موجودی است که اتصال به عالم الهی دارد و بازگشت او نیز به همان جاست. آغاز هستی انسان از خدا و بازگشت او نیز به سوی خداست؛ «ما ز دریاییم و دریا می‌رویم / ما ز بالاییم و بالا می‌رویم» صفحه ۴ کتاب دوازدهم
۵۵. گزینه ۴ درست است.
بینش مذهبی بر اساس سه اصل اساسی توحید، نبوت و معاد استوار است و در این میان، اصل توحید اساس و شالوده اصول دیگر را تشکیل می‌دهد. صفحه ۹ کتاب دهم
در مکتب‌های آسمانی، عبادت و بندگی مخصوص خداوند است. به عبارت دیگر از دیدگاه پیامبران، انسان تنها یک هدف در افق زندگانی خویش باید داشته باشد و آن رسیدن به خداست و جز آن هیچ هدف و مقصد دیگری نمی‌تواند و نباید هدف نهایی انسان قرار گیرد. صفحه ۱۷ کتاب دوازدهم
۵۶. گزینه ۳ درست است.
گریز از عقل عامل اصلی رویگردانی انسان از حقایق، از جمله وجود خداوند یکتا و خالق جهان است. صفحه ۲۴ کتاب یازدهم
تأکید بر اخلاص (خالص گردانیدن عمل برای خدا) بزرگ‌ترین پایگاه برای مبارزه با خودخواهی‌های انسان است. صفحه ۱۷ کتاب دوازدهم
۵۷. گزینه ۳ درست است.
صفحه ۱۶ کتاب دهم مطالعه شود.
۵۸. گزینه ۱ درست است.
گزینه پاسخ می‌گوید که مناسبات اقتصادی محصول دیدگاه انسان است؛ در حالی که در عقیده مبتنی بر زیربنا بودن اقتصاد، این دیدگاه انسان است که محصول مناسبات اقتصادی حاکم بر او است. صفحه ۱۴ کتاب دوازدهم مطالعه شود.
۵۹. گزینه ۲ درست است.
صفحه ۳۰ کتاب یازدهم مطالعه شود.
مکتب‌های بشری گرچه می‌توانند انسان را بر دشمن‌های بیرونی بشوراند، اما هرگز قادر نیستند او را در برابر حیوانیت خویش برانگیزند و در عرصه مبارزه با دشمنان درونی یاری دهند. اما ادیان آسمانی با تکیه بر ایمان که در اعماق وجود انسان آشیان دارد، او را در پیکار با درون به پیروزی می‌رساند و زمینه را برای غلبه بر دشمنان حق و انسانیت فراهم می‌آورند. صفحه ۱۸ کتاب دوازدهم

۶۰. گزینه ۱ درست است.

از اتم تا کهکشان و از آمیب تا انسان، همه از این نظام شگرد پرده برمی‌گیرند و اسرار آن را آشکار می‌سازند؛ «دل هر ذره را که بشکافی / آفتابیش در میان بینی» صفحه ۲۶ کتاب دهم

۶۱. گزینه ۳ درست است.

یاد خدا، مدام بر ایمان انسان می‌افزاید و انسان را در برابر مشکلات و در عرصه مبارزه با شهوات و نفسانیات قدرت و توانایی می‌بخشد. برای مؤمنین واقعی هیچ چیز لذت‌بخش‌تر از یاد خود خدا نیست. صفحه ۱۹ کتاب دوازدهم

۶۲. گزینه ۲ درست است.

صفحه ۲۲ و ۲۳ کتاب دوازدهم مطالعه شود.

۶۳. گزینه ۴ درست است.

توحید عملی بیانگر رفتار و عمل ماست؛ به معنی آنکه ما فقط تن به بندگی خدا داده‌ایم و از او اطاعت می‌کنیم و بگوییم که کارهای خود را به‌خاطر او و مطابق با فرمان او انجام دهیم. ... بنابراین توحید عملی این است که انسان هرگونه هدف و مقصد غیر خدایی را از زندگی خود ترک کند و سعی نماید تمام مراحل زندگی خود را مطابق اوامر الهی تنظیم کند. باید توجه داشت که گزینه پاسخ از سنخ اعتقاد و عقیده است و بنابراین در چارچوب توحید نظری معنا پیدا می‌کند. صفحه ۳۷ و ۳۸ کتاب یازدهم

۶۴. گزینه ۳ درست است.

هرگاه خود را به کسی یا چیزی یا مرکزیت یا حزبی یا میل و هوس می‌سپاریم و بی‌هیچ قید و شرطی تسلیم او می‌شویم، آن را بندگی یا عبادت کرده‌ایم. در این صورت ما عبد و او معبود ما گردیده است. باید توجه داشت که شرک عملی یعنی شریک قرار دادن برای خداوند. صفحه ۴۰ کتاب یازدهم

در ایمان غیرمذهبی بخشش‌ها و فداکاری‌ها یا غالباً بر پایه انواع عقده‌های روانی و فشارهای روحی است و یا تنها به اقتضای وجدان و عواطف بشری و بدون دخالت و تأثیر ایمان است که در این صورت ریشه استوار و محکمی ندارد.

باید توجه داشت که اعتقاد بدون عمل، ریشه محکمی ندارد، ولی ایمان اصولاً یعنی اعتقاد ریشه‌دار! صفحه ۲۳ کتاب دوازدهم

۶۵. گزینه ۴ درست است.

پدیده نظم صفات و خصوصیات ناظم خود را نشان می‌دهد و علم و آگاهی او را می‌نمایاند و حتی نوع و حدودی از دانش او را معین می‌کند.

باید توجه داشت که تمام پدیده‌های منظم، از وحدت میان ناظم و خالق حکایت ندارند. صفحه ۳۹ کتاب دهم

۶۶. گزینه ۱ درست است.

پوچ‌پنداری- پاسخی که مکتب‌های مادی و الحادی به سؤال درباره آینده انسان می‌دهند، این است که حیات آدمی محصول تصادف کور مادی است که در نتیجه ترکیب مشتی عناصر مادی به‌وجود آمده و در پیدایش آن هیچ‌گونه حکمت یا شعوری دخالت نداشته است. ... از این رو زندگانی او پدیده‌ای عبث و بیهوده است که هیچ هدفی برای آن نمی‌توان قائل شد. خود اوست که در این جهان بی‌هدف، باید برای خود هدفی بسازد و قرارداد نماید.

۶۷. گزینه ۱ درست است.

عدل در پرتو معاد- بسیاری دیگر از مواردی که به نظر ما دور از عدالت می‌رسند، از محدودنگری ما سرچشمه می‌گیرند. بدین معنی که مثلاً ما عده‌ای را می‌نگریم که در زندگی خود همواره پیروی از اصول صحیح انسانی و الهی می‌نمایند، اما ظاهراً به پاداش شایسته نمی‌رسند ... صفحه ۵۰ کتاب یازدهم

۶۸. گزینه ۴ درست است.

در بینش مبتنی بر مبدأ و معاد آنچه محرک انسان در راه ایثار و فداکاری است، جز احساس مسئولیت در پیشگاه خداوندی نیست و از این رو شکست و پیروزی نیز تنها مفهوم مادی و ظاهری ندارد تا در صورت شکست ظاهری، یأس و ناامیدی بر دل‌های مبارزان چیره گردد. ... در طرز تفکر مادی رسیدن به هدف نهایی در هر اقدام و مبارزه برای شخص قطعی نیست، ولی در بینش الهی قطعی و حتمی است، اگرچه از رسیدن به هدف ظاهری باز ماند؛ زیرا که می‌داند هدف واقعی و نهایی او در جهان ابدی و در جوار قرب الهی است و به‌زودی در عالم آخرت نتیجه اعمال خالصانه و مبارزات صادقانه خویش را خواهد دید. صفحه ۳۳ و ۳۴ کتاب دوازدهم

۶۹. گزینه ۲ درست است.

تنها صفات اخلاقی مثبت، در حفظ و پرورش ایمان نقش بسزایی دارند، اما صفات اخلاقی منفی، به تضعیف ایمان منجر می‌شوند. صفحه ۶۶ کتاب دهم مطالعه شود.

۷۰. گزینه ۴ درست است.

این میل (میل به جاودانگی) بازتاب واقعیت جاودانی انسان است و این میل فطری جز در جهان‌بینی مذهبی که برای انسان نوید زندگانی جاوید می‌دهد، ارضا نمی‌شود. صفحه ۳۷ کتاب دوازدهم

۷۱. گزینه ۱ درست است.

در درون موجودات کششی به سوی هدفی خاص موجود است و این بیانگر این معناست که جهان ما جهانی هدفدار است و هدفداری همان هدایت الهی است. صفحه ۶۶ کتاب یازدهم

از نظر تعالیم آسمانی، اولین نعمتی که از جانب خدا به انسان داده شده است، نعمت حیات است و کوچک‌ترین سهل‌انگاری در نگهداری آن موجب مسئولیت در پیشگاه خداوندی است. صفحه ۳۸ کتاب دوازدهم

۷۲. گزینه ۲ درست است.

اساس حرکت دین بر مبنای عقل و بصیرت است و حتی اگر کسی اصول اساسی معتقدات خود را متکی بر تقلید نماید، چنین اعتقادی از او پذیرفته نیست. صفحه ۴۷

اگر هیچ دلیل عقلی یا علمی نیز برای اثبات اصل معاد وجود نداشت، باز گفته پیامبران به‌تنهایی برای پذیرفتن آن کافی بود و هرگز این مطلب به معنای کورکورانه بودن اصل معاد برای پیروان دین آسمانی به‌شمار نمی‌رفت؛ زیرا هنگامی می‌توانیم آن را کورکورانه بدانیم که اعتقاد ما به نبوت پیامبران نیز مبتنی بر هیچ دلیل و منطقی نباشد. صفحه ۴۶ کتاب دوازدهم

۷۳. گزینه ۳ درست است.

صفحه ۴۸ و ۵۵ کتاب دوازدهم مطالعه شود.

۷۴. گزینه ۱ درست است.

تناسب جرم و کیفر تنها در مورد مجازات‌های قراردادی درست است و آنجاست که باید این تناسب برای رعایت عدالت، حفظ شود، وگرنه وقتی پاداش و کیفر چیزی جز خود عمل نیست، در این صورت تناسب بین کیفر و جرم مفهوم خود را از دست می‌دهد و پرواضح است که هیچ عدالتی بالاتر از این نمی‌تواند باشد که کرده‌های هر کس به خود او برگردانده شود و خود را در میان اعمال خود بیابد. صفحه ۷۱ کتاب دوازدهم

۷۵. گزینه ۳ درست است.

آنان که در سایه پیروی از تعالیم آسمانی در تذهیب نفس و تحصیل کمال کوشیده و در این راه به جایی رسیدند، در این جهان نیز گوشه‌ای از ابهت و شکوه این هدف والا را درمی‌یابند و هستی خویش را پرتویی از لطف بی‌دریغ الهی می‌بینند؛ «ما نبودیم و تقاضامان نبود / لطف تو ناگفته ما می‌شنود» صفحه ۸۰ کتاب دوازدهم

انگلیسی

۷۶. گزینه ۳ درست است.

قبل از کلماتی از قبیل vacation و holiday حرف اضافه on به کار می‌رود. و همچنین قبل از کلمه sunset (غروب آفتاب) یا کلمه sunrise (طلوع آفتاب) نیاز به حرف اضافه at است. همچنین حرف تعریف the قبل از این کلمات به کار نمی‌رود.

توجه: بعد از کلمه ربطی while در این ساختار فعل به صورت گذشته استمراری به کار می‌رود.

۷۷. گزینه ۲ درست است.

با توجه به گزینه‌ها، جمله سوال، یک جمله شرطی نوع اول است. در شرطی نوع اول جمله if (شرط جمله) زمان حال به کار می‌رود و جمله جواب یا نتیجه شرط به صورت آینده ساده (فعل اصلی ساده + will, can, must, may) است.

۷۸. گزینه ۱ درست است.

در این ساختار گرامری نیاز به ضمیر موصولی ربطی whom است که برای توصیف اسم انسان در حالت مفعولی به کار می‌رود. نکته دیگر این است که بعد از فعل talk به حرف اضافه to نیاز است و مفعول him نباید آورده شود. چون کلمه ربطی

whom نقش مفعول را در جمله ایفاء می‌کند.

۷۹. گزینه ۴ درست است.

جمله بعد از کلمه ربطی that به صورت مجهول است. بنابراین افعال کمکی مثل should, must, can, may و غیره به صورت زیر هستند.

..... + اسم مفعول فعل اصلی + be + may/ can/ must/... + مفعول جمله معلوم به عنوان فاعل جمله مجهول

۸۰. گزینه ۱ درست است.

تعداد زیادی از فعالیت‌های علمی و پروژه‌های پژوهشی در سراسر دنیا عموماً به زبان انگلیسی انجام می‌شوند و این شاید یکی از دلایل اصلی که چرا زبان انگلیسی برای سال‌های آتی مهم‌ترین زبان دنیا مداوم خواهد بود.

- (۱) پژوهش / اصلی، عمده
(۲) آزمایش / روان، سلیس
(۳) بهبود / بومی
(۴) دانش یا معلومات / صادق، درستکار

۸۱. گزینه ۳ درست است.

تعداد زیادی اهرام شگفت‌انگیز در کشور مصر وجود دارد. مردم زیادی در سراسر دنیا می‌خواهند چندین بار آن‌ها را ببینند، زیرا آن‌ها جاذبه‌های آن کشور باستانی هستند.

- (۱) اهرام / مقصدها
(۲) داروها / جاذبه‌ها
(۳) اهرام / جاذبه‌ها
(۴) اختراعات / کشف‌ها

۸۲. گزینه ۴ درست است.

دانش‌آموزان توانستند تقریباً به تمام سوالات به خوبی پاسخ دهند با وجود اینکه امتحان خیلی دشوار بود و معلم انتظار نداشت که دانش‌آموزان در آن موضوع درسی نمرات خوبی را به دست آورند.

- (۱) با وجود، علی‌رغم
(۲) در عوض، به جای
(۳) علاوه بر
(۴) با وجود، علی‌رغم

توجه: despite of در گزینه ۱ نادرست است زیرا، بعد از کلمه despite حرف اضافه of استفاده نمی‌شود.

۸۳. گزینه ۲ درست است.

پدرم به عنوان یک مأمور آتش‌نشانی بیش از ۱۵۰ مأموریت فرستاده شد، از زمانی که در سازمان خدمات آتش‌نشانی کار می‌کرد و دو سال پیش در سن ۶۰ سالگی بازنشسته شد.

- (۱) هویت‌ها / ملحق شدن
(۲) مأموریت‌ها / بازنشسته شدن
(۳) نکات یا نقاط / بازنشسته شدن
(۴) وظایف، نقش‌ها / استخدام کردن

۸۴. گزینه ۳ درست است.

باید سعی کنیم به فرهنگ‌ها و زبان‌های خیلی زیاد سراسر دنیا احترام بگذاریم، زیرا تنوع فرهنگی و زبانی برای مردم کشورهای دنیا ارزشمند است و ارزش‌ها و باورهای اخلاقی و اجتماعی آن‌ها منعکس می‌نماید.

- (۱) تاکید / توصیف کردن
(۲) قدردانی / منعکس کردن
(۳) تنوع، گوناگونی / منعکس کردن
(۴) میراث / توسعه دادن

۸۵. گزینه ۱ درست است.

فردوسی در روستای نزدیک طوس متولد شد. او صدها سال پیش شعرهای خیلی زیادی را نوشت، همچنین یک شاعر بزرگ و برجسته در ایران است.

- (۱) برجسته، مشهور
(۲) بنیان نهاده شده
(۳) در نظر گرفته شده
(۴) احاطه شده

۸۶. گزینه ۲ درست است.

A: آیا می‌دانید که مخفف UN نشان‌دهنده چیست؟

B: بله می‌دانم. آن ملل متحد است که یک سازمان بین‌المللی است که تلاش می‌کند برای مشکلات بین‌المللی راه‌حل‌های صلح‌آمیز را پیدا کند.

- (۱) فهمیدن، پی بردن
(۲) نشان دادن، نما
(۳) ترک یا رها کردن
(۴) تشکیل دادن

۸۷. گزینه ۳ درست است.
یادگیری زبان یک فرآیند ناگهانی نیست. شما می‌توانید زبان مادری خود را به تدریج یاد بگیرید. در حقیقت، شما می‌توانید آن را به‌طور آهسته در طول دوره زمان بهبود دهید.
(۱) به‌طور مؤثر یا کارآمد / بهبود بخشیدن
(۲) به‌طور گسترده / افزایش دادن
(۳) به تدریج / بهبود دادن
(۴) به‌طور ناگهانی / توسعه دادن
۸۸. گزینه ۴ درست است.
(۱) تجربه کردن
(۲) پاسخ دادن
(۳) مقایسه کردن
(۴) معنی، معنی دادن
۸۹. گزینه ۳ درست است.
(۱) در هر زمانی، همیشه
(۲) مثل، همانند
(۳) درست، فقط
(۴) به‌عنوان، همان‌طور
۹۰. گزینه ۲ درست است.
(۱) منابع
(۲) جنبه‌ها، قسمت‌ها
(۳) تصاویر
(۴) فعالیت‌ها
۹۱. گزینه ۱ درست است.
(۱) شخصیت
(۲) الگو
(۳) اثر، تأثیر
(۴) هویت
۹۲. گزینه ۳ درست است.
(۱) مطمئن، معین، مشخص
(۲) قوی
(۳) غیر معمول، بی‌نظیر
(۴) ناگهان
۹۳. گزینه ۴ درست است.
کالاهای که صنعت‌گران در سالیان خیلی گذشته درست می‌کردند با قیمت‌های خیلی بالا فروخته می‌شدند، زیرا آن‌ها برای ساختن آن کالاها زمان زیادی را صرف می‌کردند.
۹۴. گزینه ۲ درست است.
اختراع موتور بخار به تعداد زیادی محصولات ارزان منجر شد.
۹۵. گزینه ۱ درست است.
یکی از دلایل اصلی که چرا کالاها ارزان شدند، این بود که ماشین‌آلات جای انسان‌ها را گرفتند.
۹۶. گزینه ۴ درست است.
معنی کلمه identical که در آخر پاراگراف زیر آن خط کشیده شده است به معنی «خیلی شبیه» است و مترادف با very similar است.
۹۷. گزینه ۱ درست است.
- متن اساساً درباره چیست؟
- چگونه ماهواره‌ها به بشر کمک می‌کنند.
۹۸. گزینه ۲ درست است.
- کدام یک از کلمات زیر در متن تعریف شده است؟
- ماهواره
۹۹. گزینه ۳ درست است.
- بر طبق متن، یک ماهواره می‌تواند به مدت طولانی در مدار به‌وسیله نیروی جاذبه آن سیاره بماند.
۱۰۰. گزینه ۴ درست است.
کدام یک از اقمار مصنوعی زیر در متن اشاره نشده است؟
- ماهواره ارتباطی یا مخابراتی

ریاضی و آمار

۱۰۱. گزینه ۴ درست است.

$$a^2 + a^2 = 12^2 \Rightarrow 2a^2 = 144 \Rightarrow a^2 = 72 \Rightarrow a = 6\sqrt{2}$$

مساحت مربع = ۷۲

$$\text{مساحت مثلث} = \frac{x \times x}{2} = \frac{x^2}{2} = 72 \Rightarrow x^2 = 144 \Rightarrow x = 12$$

$$x^2 + x^2 = 144 + 144 = 288$$

$$\text{وتر مثلث} = \sqrt{288} = 12\sqrt{2}$$

$$\text{محیط مثلث} = 12 + 12 + 12\sqrt{2} = 12(2 + \sqrt{2})$$

۱۰۲. گزینه ۲ درست است.

شیب خط مماس بر نمودار در نقطه رأس سهمی برابر صفر است.

$$\text{معادله خط مماس} : y = \frac{m-1}{3}x + 2 \Rightarrow \frac{m-1}{3} = 0 \Rightarrow m = 1 \Rightarrow y = 2$$

$$x_0 = \frac{-b}{2a} = -2 \Rightarrow b = 4a$$

مختصات رأس سهمی: (-۲, ۲)

$$2 = a(-2)^2 + b(-2) - 3 \Rightarrow 4a - 2b = 5$$

$$\begin{cases} b = 4a \\ 4a - 2b = 5 \end{cases} \Rightarrow b = -5, a = \frac{-5}{4}$$

$$\text{معادله سهمی} : y = \frac{-5}{4}x^2 - 5x - 3$$

$$\text{حاصل جمع ریشه‌های سهمی} = -\frac{b}{a} = \frac{5}{-\frac{5}{4}} = -4$$

۱۰۳. گزینه ۱ درست است.

$$2(x+y) = 324 \Rightarrow x+y = 162 \Rightarrow y = 162 - x$$

ماکزیمم باشد $S = x.y$

$$S = x(162 - x) = 162x - x^2$$

$$x = \frac{-162}{-2} = 81 \Rightarrow y = 162 - 81 = 81$$

به‌طور کلی اگر محیط مستطیل برابر مقداری ثابت باشد، مساحت مستطیل وقتی ماکزیمم است که طول و عرض مستطیل با هم برابر باشند. (مربع باشد)

$$\text{قطر } d = \sqrt{81^2 + 81^2} = \sqrt{2 \times 81^2} = 81\sqrt{2}$$

۱۰۴. گزینه ۴ درست است.

$$P \text{ درست } \rightarrow \sim r \wedge P \equiv \sim r \rightarrow P \Rightarrow \sim r \wedge P \equiv \sim r$$

۱۰۵. گزینه ۳ درست است.

$$\sim P \wedge q \text{ درست } \rightarrow q \text{ درست}, \sim P \text{ درست } \rightarrow P \text{ نادرست}$$

$$([q \Rightarrow (S \Rightarrow \sim r)] \Rightarrow P) \xrightarrow{\text{نادرست } P} q \Rightarrow (S \Rightarrow \sim r) \text{ نادرست}$$

در نتیجه:

$$q \text{ درست } \wedge S \Rightarrow \sim r \text{ نادرست} \rightarrow S \text{ درست } \wedge \sim r \text{ نادرست} \rightarrow r \text{ درست}$$

$$(S \wedge r) \Rightarrow t \xrightarrow{\text{درست } S \wedge r} t \text{ درست}$$

بنابراین:

$$(S \wedge r) \Rightarrow (q \wedge t) \text{ درست است}$$

۱۰۶. گزینه ۲ درست است.

$$-1 - x \geq 0 \Rightarrow x \leq -1$$

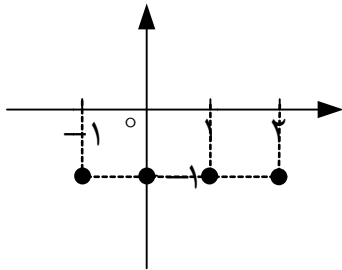
$$[-x] - 1 = 0 \Rightarrow [-x] = 1 \Rightarrow 1 \leq -x < 2 \Rightarrow -1 \geq x > -2$$

$$D_f = (-\infty, -1] - (-2, -1] = (-\infty, -2]$$

۱۰۷. گزینه ۱ درست است.

$$\frac{D_{g^2 - f^2}}{(f - g)(f + g)} = \{-1, 0, 1, 2\}$$

$$\frac{g^2 - f^2}{(f - g)(f + g)} = -1 \Rightarrow \frac{R_{g^2 - f^2}}{(f - g)(f + g)} = \{-1\}$$

۱۰۸. گزینه ۳ درست است.

$$2\sqrt{x} + \sqrt{x} = \sqrt{x} + \sqrt{x^2} \Rightarrow \sqrt{x^2} - 2\sqrt{x} = 0$$

$$\sqrt{x}(\sqrt{x} - 2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} \sqrt{x} = 0 \Rightarrow x = 0 \\ \sqrt{x} = 2 \Rightarrow x = 4 \end{cases}$$

در نتیجه:

$$x = 0 \Rightarrow f(0) = 0$$

$$x = 4 \Rightarrow f(4 + 2\sqrt{2}) = 4 + 2\sqrt{2}$$

$$0 + 4 + 2\sqrt{2} = 4 + 2\sqrt{2}$$

۱۰۹. گزینه ۴ درست است.

$$f(n) = \left[\frac{n}{2} \right] \Rightarrow \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|c|} \hline n & 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 \\ \hline f(n) & 0 & 0 & 1 & 1 & 1 & 2 \\ \hline \end{array}$$

$$f(n) = \left[\frac{n}{4} \right] \Rightarrow \begin{array}{|c|c|c|} \hline n & 7 & 8 \\ \hline f(n) & 1 & 2 \\ \hline \end{array}$$

۱۱۰. گزینه ۱ درست است.

$$a_1 = \frac{1}{2} = \frac{1}{1+1} = \frac{1}{1+\frac{1}{1}}$$

$$a_2 = \frac{1}{3} = \frac{1}{1+2} = \frac{1}{1+\frac{1}{2}}$$

$$a_3 = \frac{1}{4} = \frac{1}{1+3} = \frac{1}{1+\frac{1}{3}}$$

...

$$a_{n+1} = \frac{1}{1+\frac{1}{a_n}}$$

۱۱۱. گزینه ۳ درست است.

$$\begin{aligned} a_4 &= a_1 + 3d = 10 \\ a_{24} &= a_1 + 23d = 100 \end{aligned} \Rightarrow 2a_1 + 26d = 110 \Rightarrow a_1 + 13d = 55 = a_{14}$$

۱۱۲. گزینه ۲ درست است.

$$a_1 = \frac{1}{2}, S_1 = \frac{\frac{1}{2} \times \frac{1}{2}}{2} = \frac{1}{8}$$

$$a_2 = \frac{\sqrt{2}}{4}, S_2 = \frac{\frac{\sqrt{2}}{4} \times \frac{\sqrt{2}}{4}}{2} = \frac{1}{16}$$

$$q = \frac{\frac{1}{16}}{\frac{1}{8}} = \frac{1}{2}$$

$$S_0 = \frac{\frac{1}{8} \left(1 - \left(\frac{1}{2} \right)^5 \right)}{1 - \frac{1}{2}} = \frac{\frac{1}{8} \left(1 - \frac{1}{32} \right)}{\frac{1}{2}} = \frac{1}{4} \times \frac{31}{32} = \frac{31}{128}$$

۱۱۳. گزینه ۴ درست است.

$$V_1 = \frac{4}{3} \pi r_1^3 = 36\pi \Rightarrow r_1^3 = 36 \times \frac{3}{4} = 27 = 3^3$$

$$V_1 = 3$$

$$V_2 = \frac{4}{3} \pi r_2^3 = \frac{500\pi}{3} \Rightarrow r_2^3 = \frac{500}{4} = 125 = 5^3 \Rightarrow r_2 = 5$$

$$r_2 - r_1 = 5 - 3 = 2 \text{ سانتی متر}$$

۱۱۴. گزینه ۳ درست است.

$$f(0) = 2^{(0+a)} + b = 2$$

$$f(-1) = 2^{(-1+a)} + b = 3$$

$$\begin{cases} 2^a + b = 2 \\ 2^{a+1} + b = 3 \end{cases} \Rightarrow 2 \times 2^a - 2^a = 1 \Rightarrow 2^a = 1 \Rightarrow a = 0 \Rightarrow b = 1$$

$$a + b = 1$$

۱۱۵. گزینه ۲ درست است.

$$A = \{(1,1), (1,3), (1,5), (3,1), (3,3), (3,5), (5,1), (5,3), (5,5)\}$$

B = مجموع اعداد رو آمده کمتر از ۶ نباشد، یعنی مجموع اعداد رو آمده بزرگتر و یا مساوی ۶ باشد

$$A \cap B = \{(1,5), (3,3), (3,5), (5,1), (5,3), (5,5)\}$$

$$n(A \cap B) = 6$$

۱۱۶. گزینه ۱ درست است.

۱, ۱, ۲, ۲	حالت ۶
۱, ۱, ۲, ۳	حالت ۱۲
۱, ۲, ۲, ۲	حالت ۴
۱, ۲, ۲, ۳	حالت ۱۲
۲, ۲, ۲, ۳	حالت ۴
	حالت ۳۸

۱۱۷. گزینه ۴ درست است.

$$C(7,3) = \frac{7!}{4!3!} = 35, \quad C(5,1) = 5$$

$$C(7,4) = \frac{7!}{3!4!} = 35$$

$$C(12,3) = \frac{12!}{9!3!} = 220$$

$$C(12,4) = \frac{12!}{8!4!} = 495$$

$$\frac{1}{2} = \text{احتمال زوج آمدن تاس} = \text{احتمال فرد آمدن تاس}$$

$$(4 \text{ مهره آبی باشد} + 3 \text{ مهره آبی باشد}) \times \frac{1}{2} + (3 \text{ مهره آبی باشد}) = \frac{1}{2} \text{ احتمال آنکه حداقل ۳ مهره آبی باشد.}$$

$$= \frac{1}{2} \left(\frac{C(7,3)}{C(12,3)} \right) + \frac{1}{2} \left(\frac{C(7,3) \cdot C(5,1) + C(7,4)}{C(12,4)} \right)$$

$$= \frac{1}{2} \left(\frac{35}{220} \right) + \frac{1}{2} \left(\frac{35 \times 5 + 35}{495} \right)$$

$$= \frac{35}{2 \times 220} + \frac{175 + 35}{2 \times 495} = \frac{7}{88} + \frac{7}{33} = \frac{21 + 56}{264} = \frac{77}{264} = \frac{7}{24}$$

۱۱۸. گزینه ۱ درست است.

$$\bar{x} = \frac{725}{29} = 25$$

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - 25)^2 + (x_2 - 25)^2 + \dots + (x_{29} - 25)^2}{29} = 3^2 = 9$$

$$(x_1 - 25)^2 + (x_2 - 25)^2 + \dots + (x_{29} - 25)^2 = 261$$

$$\frac{(x_1 - 25)^2 + (x_2 - 25)^2 + \dots + (x_{29} - 25)^2 + (25 - 25)^2}{30} = \frac{261}{30} = 8,7$$

۱۱۹. گزینه ۳ درست است.

$$\text{اندازه مقدار روی شعاع مربوط به وزن در نمودار راداری} = \frac{\text{مقدار یک متغیر برای یک مشاهده}}{\text{بیشینه آن متغیر به‌زای همه مشاهده‌ها}} = \frac{81}{90} \times 100 = 90$$

۱۲۰. گزینه ۲ درست است.

شاخص پایه آموزش $[(\text{میانگین تعداد کلمات در هر جمله} + \text{درصد کلمات دشوار}) \times 0,4] = 11,2$

$$(10 + \text{درصد کلمات دشوار}) \times 0,4 = 11,2$$

$$0,4x + 4 = 11,2$$

$$0,4x = 7,2$$

$$x = \frac{7,2}{0,4} = 18 \text{ درصد}$$

اقتصاد

۱۲۱. گزینه ۲ درست است.

الف) اگر انسان در رفع نیازهای طبیعی خود مراتب را به‌خوبی طی نکند و در یک مرتبه متوقف بماند، به خلق نیازهای کاذب برای خود اقدام می‌کند تا حس کمال‌جویی خود را سیراب کند. (صفحه ۹ کتاب درسی)

ب) تمامی گزینه‌ها به‌جز گزینه ۲ در مورد مفهوم تولید درست هستند. گزینه ۲ نادرست است زیرا انسان برای تهیه کالا و خدمات مورد نیاز خود با استفاده از منابع و امکانات تولید و کار و تلاش خود، نیازهایش را برطرف می‌کند و منابع به‌گونه‌ای هستند که با برخی اقدامات و ایجاد ارزش مصرفی و مبادلاتی، به کالاها و خدمات مورد نیاز ما تبدیل می‌شوند (و نه به‌صورت مستقیم). (صفحه ۲۳ کتاب درسی)

ج) هرگاه در بازار، قیمت در سطح قیمت تعادلی نباشد، عواملی آن را به‌سمت قیمت تعادلی می‌کشاند، مشروط بر اینکه عوامل بیرونی مثل قیمت‌گذاری دولت مانع این تعدیل نشود. (صفحه ۳۷ کتاب درسی) (بخش ۱، فصل ۱- نیازهای انسان، فصل ۲- تولید، فصل ۳- تعادل و قیمت تعادلی)

۱۲۲. گزینه ۴ درست است.

الف) در اقتصاد اسلامی، صاحب سرمایه مالی یا به‌صورت قرض‌الحسنه در تولید مشارکت می‌کند و اجر الهی و اجتماعی می‌برد یا به‌عنوان صاحب کار در سود و زیان شریک می‌شود. به عبارت دیگر سرمایه مالی نمی‌تواند مانند سرمایه فیزیکی اجاره بگیرد

چرا که ربا است و ربا در اسلام حرام است. (صفحه ۲۸ کتاب درسی)

ب) استفاده از متغیرهای اسمی به جای متغیرهای واقعی در رسانه بسیار غلطانداز است، زیرا اثرات تورمی در آن دیده می‌شود. مثلاً اگر تورم جهانی ۳۰ درصد بوده و صادرات اسمی کشوری، ۲۰ درصد افزایش یافته باشد، در واقع با احتساب تورم جهانی، صادرات واقعی ۱۰ درصد کاهش یافته است. (صفحه ۴۸ کتاب درسی)

ج) اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی در زمینه مبارزه با ثروت‌اندوزی از روش‌های غیرقانونی و نامشروع و بازگرداندن ثروت‌های ناشی از اینگونه اعمال است. (صفحه ۱۳۱ کتاب درسی) (بخش ۱، فصل ۲ - هزینه تولید، فصل ۴ - محاسبه به قیمت ثابت و جاری - بخش ۵، فصل ۲ اصل ۴۹ - حقوق شهروندان)

۱۲۳. گزینه ۱ درست است.

$$\frac{46}{2} = 23 = \text{دهک دهم} \rightarrow 46 = 2 \times \text{دهک دهم (الف)}$$

$$14 = \text{دهک نهم} \rightarrow 9 = \text{دهک نهم} - 23$$

$$\text{ریال } 800 = \frac{\text{درآمد ملی } 40,000,000,000}{\text{جمعیت } 50,000,000} = \text{درآمد سرانه (ب)}$$

$$5 = \frac{1}{2} \times 10 = \text{دهک اول} \rightarrow \text{دهک هفتم} = \frac{1}{2} \times \text{دهک اول (ج)}$$

$$4 = 9 - 5 = \text{دهک اول} - \text{دهک پنجم}$$

(صفحه ۸۷ کتاب درسی) (بخش ۳، فصل ۲ - توزیع درآمد و معیار سنجش آن)

۱۲۴. گزینه ۳ درست است.

صاحبان واحدهای تولیدی و مراکز تجاری برای گسترش دادن فعالیت‌های خود در قدیم، از افراد دارای اعتبار یا بانک‌ها قرض می‌گرفتند. رفته‌رفته در روند تکاملی تأمین مالی، شیوه مناسب‌تری ابداع شد و آن تأمین مالی از طریق صدور اوراق بهادار بود. از جمله پیامدهای این روش، افزایش انگیزه مردم برای سرمایه‌گذاری است زیرا در سرمایه و سود شرکت‌ها شریک می‌شوند. (صفحات ۷۱ و ۷۲ کتاب درسی) (بخش ۲، فصل ۳ - محل ارتباط عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان سرمایه)

۱۲۵. گزینه ۴ درست است.

الف) نادرست است. زیرا در اقتصاد مقاومتی با اتکاء به قابلیت‌ها و ظرفیت‌های داخلی (و نه بیرونی) و استفاده از فرصت‌های بیرونی (و نه داخلی) نیازها و مشکلات اقتصادی را رفع می‌کند و با تحریم‌ها و تهدیدات متوقف نمی‌شود. (صفحه ۱۴۱ کتاب درسی)
ب) نادرست است. زیرا تجارت جهانی منافع را افزایش می‌دهد (نه به هر صورت)، مشروط به اینکه منافع حاصل از تجارت، عادلانه تقسیم شود و از سوی برخی کشورهای قدرتمند مصادره نشود. (صفحه ۱۱۹ کتاب درسی)
ج) درست است. (صفحه ۱۰۳ کتاب درسی)

د) نادرست است. زیرا طبق دستورالعمل بانک مرکزی، دولت، شهرداری‌ها و شرکت‌های دولتی و خصوصی به منظور تأمین اعتبار طرح‌های توسعه‌ای (نه بازرگانی) و عمرانی در کشور، اقدام به انتشار اوراق مشارکت می‌کنند. (صفحه ۷۴ کتاب درسی)
ه) درست است. (صفحه ۸۰ کتاب درسی) (بخش ۲، فصل ۳ - اوراق بهادار - بخش ۳، فصل ۱ - توسعه - بخش ۴، فصل ۲ - انواع مالیات‌ها - بخش ۵، فصل ۱ - قیمت‌گذاری ناعادلانه - فصل ۳ - اقتصاد مقاومتی ضامن پیشرفت)

۱۲۶. گزینه ۲ درست است.

الف) به دلیل استفاده بی‌رویه از منابع در قرون گذشته، محدودیت‌های بیشتری برای بشر فراهم شده است؛ بنابراین استفاده از منابع باید با حفظ و صیانت از آن‌ها و رعایت عدالت بین‌نسلی همراه باشد. (صفحه ۱۰ کتاب درسی)
ب) در طول یک سال باید قسمتی از تولید کل جامعه به هزینه جایگزینی سرمایه‌های فرسوده اختصاص داده شود. اگر به‌طور متوسط عمر مفید سرمایه فیزیکی یک بنگاه اقتصادی ۲۰ سال باشد، سالانه می‌باید معادل ۵٪ ارزش آن سرمایه، به‌عنوان هزینه استهلاک منظور گردد و از تولید کل کم شود. (صفحه ۴۴ کتاب درسی) (بخش ۱، فصل ۱ - منابع و امکانات - فصل ۴، استهلاک)

۱۲۷. گزینه ۱ درست است.

(الف):

ریال $40,000 = 40 \times 1000$: درآمد تولیدکننده در ردیف ۲

ریال $50,000 = 20 \times 2500$: درآمد تولیدکننده در ردیف ۵

(ب) حداکثر میزان درآمد تولیدکننده در سطح قیمت تعادلی اتفاق می‌افتد بنابراین:

ریال $90,000 = 60 \times 1500$: حداکثر درآمد تولیدکننده

حداقل درآمد تولیدکننده در جایی است که کمبود عرضه (مازاد تقاضا) وجود دارد. یعنی در سطح قیمت ۵۰۰:

ریال $10,000 = 20 \times 500$: حداقل درآمد تولیدکننده

(ج) کمبود تقاضا در قیمت‌های بیشتر از قیمت تعادلی رخ می‌دهد یعنی در ردیف‌های ۴ و ۵

(صفحه ۳۵ کتاب درسی) (بخش ۱، فصل ۳ - تعادل و قیمت تعادلی)

۱۲۸. گزینه ۳ درست است.

(الف) اگر بخواهیم نرخ رشد کشوری را طی زمان بررسی کنیم، حتماً باید از شاخص‌های (تولید یا درآمد ملی یا داخلی) واقعی (به قیمت‌های ثابت) استفاده کنیم تا افزایش قیمت محصولات، رشد کاذبی را تداعی نکند. همچنین چون جمعیت هر کشور در طول زمان تغییر می‌کند، بهتر است نرخ رشد درآمد سرانه را در نظر بگیریم. (بنابراین برای پیدا کردن گزینه درست به سراغ پاسخ قسمت‌های (ب) و (ج) می‌رویم.) (صفحه ۷۹ کتاب درسی)

(ب) تمامی درآمدهای حاصل از فروش کالا و خدمات شرکت‌های دولتی به استثناء بانک‌ها و بیمه‌های دولتی و برخی سازمان‌های توسعه‌ای به حساب‌های معرفی شده از سوی خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. (صفحه ۱۰۱ کتاب درسی)

(ج) دولت‌ها با اقداماتی نظیر اصلاح نظام آموزشی در مدارس و دانشگاه‌ها، توانمندسازی مهارتی و فنی و حرفه‌ای افراد با ایجاد مراکز شغلی‌یابی، کاهش هزینه‌های جستجوی کار، ایجاد رونق اقتصادی، برگزاری دوره‌های آموزشی ضمن خدمت و مهارت‌افزایی حین کار و اعطای یارانه‌های تولید، ایجاد فرصت اشتغال و امکان جذب بازارکار را فراهم می‌کنند. مورد ذکر شده در گزینه ۳ شامل موارد فوق نمی‌شود، بنابراین پاسخ درست است. (صفحات ۹۱ و ۹۲ کتاب درسی) (بخش ۳، فصل ۱ - رشد - بخش ۴، فصل ۱ - اشتغال کامل - فصل ۲، سیاست‌های اقتصادی دولت)

۱۲۹. گزینه ۲ درست است.

برخلاف تصور عمومی، تحریم می‌تواند منافعی را نیز داشته باشد. تحریم موجب می‌شود که کشور تحریم‌شونده با اتکاء به نیروهای داخلی به تولید دست بزند و مزیت‌های اقتصادی و رقابتی کسب کند. با اجرای درست این سیاست، اقتصاد درون‌زا تحقق می‌یابد. (صفحه ۱۲۱ کتاب درسی) (بخش ۵، فصل ۱ - تحریم اقتصادی)

۱۳۰. گزینه ۴ درست است.

(الف) براساس انواع سازمان‌های تولیدی (تعاونی، خصوصی، سهامی عام و سهامی خاص)، بدیهی است توزیع درآمد بین عوامل تولید در هر صورت باید عادلانه و براساس میزان مشارکت آن‌ها در تولید و قبول خطر باشد. (صفحه ۲۸ کتاب درسی)

(ب) اگر فردی بخواهد سهام خود را بفروشد، باید به کارگزاری مراجعه کند و قیمت مورد نظر خود را برای فروش تعیین کند تا کارگزار از سوی فروشنده اقدام به فروش کند. (صفحه ۷۵ کتاب درسی)

(ج) اگر اقتصاد کشور را به درخت یا گیاه در حال رشد تشبیه کنیم، اقتصادهای تک‌محصولی همانند گیاهان و درختان تک‌ریشه، مقاومت و ماندگاری کمتری دارند و به راحتی از جای کنده می‌شوند، بنابراین هرچه منابع درآمدی کشور گوناگون باشد، مقاومت و در پی آن پیشرفت کشور بیشتر تضمین می‌شود. این مورد براساس مؤلفه «کاهش اتکای بودجه و تراز تجاری به درآمدهای نفتی» در اقتصاد مقاومتی لحاظ می‌شود. (صفحه ۱۴۳ کتاب درسی)

(بخش ۱، فصل ۲ - سازمان تولید - بخش ۲، فصل ۳ - چگونه می‌توان در بورس سرمایه‌گذاری کرد - بخش ۵، فصل ۳ - مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی - کاهش اتکای بودجه و تراز تجاری به درآمدهای نفتی)

۱۳۱. گزینه ۱ درست است.

ارزش سپرده‌های دیداری و غیردیداری + ارزش مسکوکات در دست مردم + ارزش اسکناس = حجم نقدینگی (الف)

$$\frac{1}{3} \times 630 = 210 \text{ : ارزش مسکوکات در دست مردم}$$

$$630 + 210 + 300 = 1140 \text{ : میزان نقدینگی}$$

ارزش سپرده‌های دیداری مردم + مسکوکات در دست مردم + ارزش اسکناس = حجم پول در گردش (ب)

$$630 + 210 + 70 = 910 \text{ : حجم پول در گردش}$$

سپرده های مدت‌دار - سپرده های غیردیداری = سپرده های پس‌انداز (ج)

ارزش پولی سپرده‌های دیداری مردم - مجموع سپرده های دیداری و غیردیداری = سپرده های غیردیداری

$$300 - 70 = 230 \text{ : سپرده های غیردیداری}$$

$$230 - 100 = 130 \text{ : سپرده های پس‌انداز}$$

(صفحه ۶۵ کتاب درسی) (بخش ۲، فصل ۲ - سپرده)

۱۳۲. گزینه ۳ درست است.

الف) در زمان رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش یافته و تولیدکنندگان انگیزه تولید و اشتغال را از دست داده‌اند، دولت با افزایش در مخارج دولت و کاهش پایه‌ها یا نرخ‌های مالیاتی (سیاست مالی انبساطی) و نیز با خرید اوراق مشارکت (سیاست پولی انبساطی) می‌تواند در کوتاه‌مدت، مشکلات را حل کند. (صفحه ۹۵ کتاب درسی)

ب) دولت‌ها با سیاست‌هایی نظیر: ۱- افزایش بهره‌وری و امنیت اقتصادی ۲- بهبود محیط کسب و کار ۳- برنامه‌ریزی در جهت به‌کارگیری فناوری‌های نوین، افزایش فعالیت‌های تولیدی بخش تولید و عرضه را بهبود می‌بخشد. بنابراین سرمایه‌گذاری زیربنایی در مناطق محروم مربوط به این سیاست نیست. (صفحه ۹۴ کتاب درسی)

(بخش ۴، فصل ۱ - سیاست‌های اقتصادی دولت)

۱۳۳. گزینه ۲ درست است.

در گزینه ۱، مورد دوم نتیجه مورد اول نیست. زیرا «سند تفریح» دستیابی به اهداف و پایبندی و عدم پایبندی دستگاه‌ها به تکالیف بودجه را مشخص می‌سازد و نه قانون بودجه. (صفحه ۱۰۰ کتاب درسی)

گزینه ۲، مورد دوم نتیجه مورد اول است. زیرا بهترین راه استقرار دولت، از مردم و با فروش اوراق مشارکت است و سیاست بازار باز باعث کاهش حجم نقدینگی و به تبع آن کاهش تورم می‌شود. (صفحه ۱۰۲ کتاب درسی)

در گزینه ۳ مورد دوم نتیجه مورد اول نیست. زیرا ضوابط و مقررات خاص مربوط به چگونگی کسب درآمد و صرف هزینه‌های پیش‌بینی شده در بودجه، مربوط به تبصره‌های لایحه بودجه است و نه ماده واحده آن. (صفحه ۹۹ کتاب درسی)

در گزینه ۴ نیز مورد دوم نتیجه مورد اول نیست. زیرا عمده تفاوت کشورهای پیشرفته و عقب‌مانده در دو چیز است: ۱- میزان برخورداری از سرمایه انسانی و نیروهای متخصص ۲- تفاوت در گسترش علم و فرهنگ و نه در میزان سرمایه‌گذاری‌های مولد. (صفحه ۶۹ کتاب درسی) (بخش ۴، فصل ۲ - بودجه از آغاز تا انجام - درآمدهای دولت - سرمایه‌گذاری‌های اجتماعی)

۱۳۴. گزینه ۴ درست است.

الف) برخی از انواع بازارها را می‌توان در قالب حراجی‌ها دید که به دو صورت مزایده و مناقصه مشاهده می‌شود. فروشندگان آثار هنری در نمایشگاه‌ها و حراجی‌ها، مزایده و خریداران عمده کالا و خدمات (مثل خریدهای دولتی) مناقصه برگزار می‌کنند. (صفحه ۳۸ کتاب درسی)

ب) در این دوره با افزایش درآمدهای نفتی، قدرت اقتصادی دولت نیز افزایش یافت. دولت با هدف ایجاد توسعه نمایشی به اجرای طرح‌های عمرانی متعدد پرداخت و بخشی از درآمدهای نفتی کشور، صرف ساخت‌وساز شد. کارخانه‌ها و مؤسسات زیادی شکل گرفت و دولت به‌عنوان کارفرمای بزرگی مطرح شد. (صفحه ۱۲۸ کتاب درسی)

ج) بانک‌ها به منظور عملیات اعطای اعتبار، اسناد مختلفی تهیه کرده‌اند تا در کوتاه‌ترین زمان ممکن بتوانند طلب خود را از وام‌گیرنده دریافت کنند. در واقع اسناد اعتباری در فرآیند اعطای وام و اعتبار، تضمین تعهدات وام‌گیرنده است. (صفحه ۶۶ کتاب درسی) (بخش ۱، فصل ۳ - انواع بازار - بخش ۲، فصل ۲ - اسناد اعتباری - بخش ۵، فصل ۲ - اقتصاد ایران)

۱۳۵. گزینه ۱ درست است.

«دانش اقتصاد» با دقت دربارهٔ انواع منافع و هزینه‌ها کمک می‌کند انسان‌ها، سازمان‌ها و کشورها در استفاده از منابع و امکاناتشان بهترین انتخاب را داشته باشند. نتیجهٔ این تلاش فکری، پدید آمدن «اندیشهٔ اقتصادی» است. با گسترش و پیشرفت تمدن بشری، نتیجهٔ این تلاش فکری بشر نیز تکامل یافت و با عنوان «علم اقتصاد» در جایگاه یکی از مهم‌ترین دانش‌های بشری و علوم دانشگاهی قرار گرفت. (صفحهٔ ۱۴ کتاب درسی) (بخش ۱، فصل ۱ - علم اقتصاد دربارهٔ چه موضوعاتی بحث می‌کند)

علوم و فنون ادبی

۱۳۶. گزینه ۴ درست است.

صورت درست گزینه ۴ عبارت است از: اندیشهٔ حاکم بر داستان‌های دههٔ اول پس از پیروزی انقلاب، ابتدا سیاسی است و در مرحلهٔ بعد، اجتماعی.

۱۳۷. گزینه ۲ درست است.

رایج‌ترین انواع شعر فارسی در قرن چهارم و نیمهٔ اول قرن پنجم، عبارت‌اند از: حماسی، مدحی و غنایی.

۱۳۸. گزینه ۳ درست است.

۱۳۹. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌های دیگر:

۲- دربارهٔ ادیب‌الممالک فراهانی است. ۳- دربارهٔ علامه علی‌اکبر دهخدا است.

۴- دربارهٔ فرخی یزدی است.

۱۴۰. گزینه ۴ درست است.

موارد اشتباه:

۱- در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم، نثر فارسی تازه ظهور کرده بود.

۲- خواجه عبدالله انصاری، نثر موزون (مسجع) را به کمال رساند.

۳- ابوالفضل میبیدی، تحت تأثیر نوشته‌های خواجه عبدالله انصاری بود.

۱۴۱. گزینه ۲ درست است.

آثار منثور در بین آثار یاد شده در سؤال، عبارت‌اند از:

فیه‌مافیہ (مولانا) - تذکره الاولیاء (شیخ عطار) - تذکره دولتشاه (دولتشاه سمرقندی) - بی‌بال پریدن (قیصر امین‌پور) - سه‌تار (جلال آل‌احمد)

۱۴۲. گزینه ۳ درست است.

۱۴۳. گزینه ۱ درست است.

۱۴۴. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

۱- باور به اختیار و اراده = از ویژگی‌های فکری سبک خراسانی

۲- به‌کار گرفتن حرف نشانهٔ «مر» در کنار مفعول = از ویژگی‌های زبانی سبک خراسانی

۳- به‌کار بردن دو حرف اضافه برای یک متمم و کاربرد کلمات کهن = از ویژگی‌های زبانی سبک خراسانی

۴- باور به قضا و قدر = از ویژگی‌های فکری سبک عراقی

۱۴۵. گزینه ۲ درست است.

۱۴۶. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

۱- ای گل (تشخیص و استعاره مکنیه) - ما آن شقایقیم (تشبیه فشردهٔ اسنادی)

۲- چرا چون لاله، خونین‌دل نباشم (تشبیه گسترده) - نرگس او (استعاره مصرّحه از چشم معشوق)

۳- در شجاعت، شیر رتانیستی (تشبیه فشرده اسنادی) - استعاره ندارد.

۴- شاهد افلاکی (استعاره مصرّحه از معشوق) - مصراع دوم (دو تشبیه گسترده)

۱۴۷. گزینه ۱ درست است.

باد پیمودن = کنایه از تلاش‌های بیهوده و بی‌نتیجه / اسلوب معادله و تمثیل = مصراع دوم، نمونه و مثالی برای مصراع اول است / جناس همسان اختلافی = خَس - کَس
ردّ گزینه‌های دیگر:

۲- ایهام، تشبیه و تضاد ندارد. ۳- حسن تعلیل ندارد. ۴- اغراق، مجاز و استعاره ندارد.

۱۴۸. گزینه ۴ درست است.

در گزینه ۴، همه کلمات مقابل دو مصراع، سجع متوازی دارند، غیر از «سرو و برگ»؛ بنابراین آرایه موازنه دارد، نه ترصیع / ضمناً در بیت، تشبیه گسترده وجود دارد، نه تشبیه فشرده.

بررسی گزینه‌های دیگر:

۱- آسوده بودن چرخ گردون، دل نسوزاندن آسیا، زارزار دانه‌ها = استعاره مکنیه / مصراع دوم، مثال و مصداقی برای مصراع اول است = اسلوب معادله

۲- ناله چنگ = تشخیص / قدح گرفتن = کنایه از نوشیدن شراب

۴- میری (به معنی امیر هستی) و میری (به معنی خواهی مرد) = جناس همسان / کم ترکوا = بخشی از آیه قرآن است که عیناً در بیت آمده = تضمین آیه ۲۵ سوره مبارکه دُخان (کَمْ تَرَکُوا مِنْ جَنّاتٍ و عُیُونٍ)

۱۴۹. گزینه ۲ درست است.

بررسی ابیات:

الف) آب آتش فروز، آتش آب‌سوز = پارادوکس یا متناقض نما (ب) جهان = مجازاً اهل جهان

ج) دوراندیش = ایهام دارد (۱- عاقبت اندیش بودن ۲- به فکر دوری و جدایی بودن)

د) گریه ابر بهاری، به خاطر بدعهدی روزگار است = حسن تعلیل

۱۵۰. گزینه ۳ درست است.

بررسی آرایه‌های بیت:

۱- بلندآوازه ساختن، به فریاد آوردن = کنایه / عشق و عاشق = اشتقاق

۲- تکرار صامت «ش» = واج‌آرایی / مصراع دوم مصداقی برای مصراع اول است = اسلوب معادله

۴- شور، نمک = مراعات نظیر / دریای آتش = پارادوکس یا متناقض نما

۱۵۱. گزینه ۴ درست است.

(آن بلبلم = تشبیه فشرده / صغیر گرم، شنیدن بو = حس‌آمیزی / بوی محبت = استعاره مکنیه)

بررسی گزینه‌های دیگر:

۱- ناله سوزنده = حس‌آمیزی / تشبیه فشرده و استعاره مکنیه ندارد.

۲- سلام خشک = حس‌آمیزی / لعل = استعاره مصرّحه است، نه مکنیه / تشبیه فشرده ندارد.

۳- ای گل خندان = استعاره مصرّحه است، نه مکنیه / رنگ سخن = حس‌آمیزی / تشبیه فشرده ندارد.

۱۵۲. گزینه ۳ درست است.

(روی من زر می‌زند یعنی چهره‌ام مانند طلا، زرد رنگ می‌شود و چشمم، گهر یعنی اشک می‌ریزد = لف و نشر مشوّش یا نامرتب)

بررسی گزینه‌های دیگر:

۱- گریه مینا، قبض عشق است و خنده ساغر، بسط عشق = لف و نشر مرتب

۲- بناگوش معشوق، صبح است و گوشواره‌هایش، ستاره = لف و نشر مرتب

۴- ماجرای وصلت، به من امید لطف داد و داستان هجران، به من بیم ستم داد = لف و نشر مرتب

۱۵۳. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌های دیگر:

۱- نیاید، نشاید = سجع متوازی (که خوش‌آهنگ‌ترین نوع سجع است)

۲- آرند، بیازارند = سجع مطرف

۳- عمر، مال = سجع متوازن

۴- (صواب، اولوالألباب)، (نیام، کام) = سجع مطرف

۱۵۴. گزینه ۴ درست است.

کو (به معنی کوچه و محله)، کو (به معنی کجاست) = واژه‌های قافیه براساس قاعده اول (مصوت بلند و)

بررسی ابیات دیگر:

۱- باز، بنده‌نواز = واژه‌های قافیه براساس قاعده دوم

۲- روان (به معنی رونده و جاری)، روان (به معنی روح و جان) = واژه‌های قافیه براساس قاعده دوم

۳- ناز، ممتاز = واژه‌های قافیه براساس قاعده دوم

۱۵۵. گزینه ۲ درست است.

وزن بیت «مفاعلهن فاعلاتن مفاعلهن فعلن» است که اختیارات شاعری زیر در آن دیده می‌شود:

۱- ابدال در رکن پایانی مصراع اول

۲- حذف همزه در هجای چهارم مصراع اول

۳- بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه کسره اضافه در هجای دهم مصراع دوم

۱۵۶. گزینه ۳ درست است.

اصلاح گزینه‌های دیگر:

۱- بحر هزج مثنی سالم است. ۲- بحر رمل مثنی سالم است. ۳- بحر رجز مثنی سالم است.

۱۵۷. گزینه ۴ درست است.

بررسی وزن گزینه‌ها:

۱- مفاعلهن فاعلهن مفاعلهن فاعلهن = وزن دوری یا دولختی

۲- مفتعلن مفاعلهن مفتعلن مفاعلهن = وزن دوری یا دولختی

۳- مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن (یا: مفعول مفاعلهن مفعول مفاعلهن) = وزن دوری یا دولختی

۴- مفاعلهن مفاعلهن مفاعلهن مفاعلهن = وزن همسان تک‌لختی

۱۵۸. گزینه ۳ درست است.

وزن گزینه ۳ عبارت است از: مفعول فاعلات مفاعله فاعلهن

۱۵۹. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه‌های دیگر:

۱- بر وزن: مفعول مفاعلهن مفاعلهن سروده شده. ۳- بر وزن: مفعول مفاعلهن مفاعلهن سروده شده.

۴- بر وزن: مفعول فاعلات مفاعله فاعلاتن سروده شده.

۱۶۰. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

۱- مستفعلن فاعلهن مستفعلن فاعلهن / مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن ۲- مستفعلن فاعلاتن مستفعلن فاعلاتن

۳- فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن ۴- مفتعلن فاعلات مفتعلن فع

۱۶۱. گزینه ۴ درست است.

(بیت سؤال و بیت گزینه ۴ هر دو بر وزن: مفاعله فاعلاتن مفاعله فاعلاتن سروده شده‌اند.)

وزن گزینه‌های دیگر:

۱- مفاعله فاعلاتن مفاعله فاعلهن ۲- مفاعله فاعلاتن مفاعله فاعلهن

۳- مفاعلن فاعلن مفاعلن فاعلن

۱۶۲. گزینه ۳ درست است.

همه گزینه‌ها درباره عشق به میهن و کشور عزیزمان ایران است؛ به جز گزینه ۳ که درباره معشوق شاعر است و می‌گوید: جایگاه معشوق من، دیدگان من است.

۱۶۳. گزینه ۲ درست است.

(مفهوم آزادی در گزینه ۲، آزاد بودن از بند هوای نفس است، نه آزادی‌های اجتماعی و سیاسی).
موضوع گزینه‌های دیگر:

۱- فداکاری برای آزادی   ۳- وطن‌دوستی   ۴- تلاش برای کسب حقوق انسانی و اجتماعی

۱۶۴. گزینه ۱ درست است.

۱۶۵. گزینه ۴ درست است.

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه ۴ این است که: کار جهان، وارونه و سفله‌پروری است و زمام امور را به انسان‌های جاهل و فرومایه می‌سپارد.

زبان عربی

۱۶۶. گزینه ۲ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱- زشتی‌ها . روزه‌ها   ۳- پوشاننده . نیرنگی   ۴- پوشاننده . زشتی‌ها
(ص ۶۶ عربی ۱۱ - ص ۲۸ و ۶۸ و ۷۶ عربی ۱۲)

۱۶۷. گزینه ۳ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱- نجات یابد . ترجمه نشدن ضمیر ه ۲- او . نجات یابد   ۴- پناه گرفت
(ص ۶۸ عربی ۱۲ - ص ۶۱ عربی ۱۰)

۱۶۸. گزینه ۱ درست است.

خطاها به ترتیب:

۲- غذاهای   ۳- برنجی که . روغن   ۴- روغن
(ص ۶۹ عربی ۱۲ - ص ۷۸ و ۶۲ عربی ۱۰ - ص ۶۹ عربی ۱۱)

۱۶۹. گزینه ۴ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱- افرادی که ... هستند   ۲- خودشان . جبران کنند   ۳- نقص‌هایشان
(ص ۴۹ عربی ۱۰ - ص ۸۸ عربی ۱۱)

۱۷۰. گزینه ۳ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱- وجود ندارد . کامل کند   ۲- زاده نشده است . برای   ۴- برای . خود را به انجام نرساند
(ص ۲۱ و ۲۸ و ۴۰ عربی ۱۲ - ص ۷۹ عربی ۱۱)

۱۷۱. گزینه ۲ درست است.

علیه الاتصال: باید تماس بگیرد (ص ۷۳ عربی ۱۰)

۱۷۲. گزینه ۴ درست است.

رد گزینه‌ها:

۱- اگر مرا به یاد می‌آوردند، آن‌ها را اکرام می‌کردم.   ۲- آنرت: روشن کردی

۳- مزرعتہ: مزرعہ اش (ص ۵۶ و ۳۴ و ۳۷ عربی ۱۲)
۱۷۳. گزینه ۱ درست است.

رد گزینه‌ها:

۲- اِحْتَقَر: خوار کرد ۳- اَصُول: ریشه‌ها ۴- هَذَا طَائِرٌ صَغِيرٌ: این پرنده‌ای کوچک است که ...
(ص ۷۲ و ۷۳ و ۵۲ و ۳۲ عربی ۱۱)

۱۷۴. گزینه ۴ درست است.

گزینه‌ای که مفهومی با عبارت مقابل ارتباط ندارد، همین گزینه است. (ص ۶ و ۸۲ و ۵۲ عربی ۱۱ - ص ۷۶ عربی ۱۲)

۱۷۵. گزینه ۱ درست است.

رد گزینه‌ها:

۲- مَبْنِي ۳- مَخَاطَب ۴- خَبِير (ص ۷۲ عربی ۱۰)

۱۷۶. گزینه ۳ درست است.

رد گزینه‌ها:

۱- فاعل ۲- مَبْنِي ۴- مَجْرَدٌ ثَلَاثِيٌّ (ص ۶۱ عربی ۱۰)

۱۷۷. گزینه ۲ درست است.

رد گزینه‌ها:

۱- مَضَافٌ اِلَيْهِ ۳- فَاعِلُهُ اُحَدٌ ۴- جَوَابُ الشَّرْطِ (ص ۳۷ عربی ۱۰)

۱۷۸. گزینه ۱ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

۲- اِنْتَبِهُوا به شکل اِنْتَبِهُوا درست است. ۳- مَغْلَقُهُ به شکل مَغْلَقُهُ درست است.

۴- مِتْرَاكُمُ به شکل مِتْرَاكُمُ درست است. (ص ۸ و ۲۱ و ۳۲ و ۳۶ عربی ۱۰)

۱۷۹. گزینه ۴ درست است.

الرَّكُوبُ بَايِدُ الرِّكْبِ بَاشِدُ. (ص ۱۲ و ۱۹ و ۷۳ عربی ۱۰ - ص ۲۵ و ۳۹ عربی ۱۱)

۱۸۰. گزینه ۲ درست است.

اسمی که مبالغه باشد، در متن نیست.

رد گزینه‌ها:

۱- اِسْمٌ فَاعِلٌ مِي خَوَاهِدُ: کاتب و عامل ۳- اِسْمٌ مَفْعُولٌ مِي خَوَاهِدُ: مسرور

۴- اِسْمٌ تَفْضِيْلٌ مِي خَوَاهِدُ: اَحَبُّ (درس ۱ و ۲ عربی ۱۱)

۱۸۱. گزینه ۳ درست است.

فائزون خبر حرف مشبه و مرفوع است.

رد گزینه‌ها:

۱- فَائِزًا خَبْرٌ لَا نَفِيٍّ جِنْسٌ اسْتِ وَ بَايِدُ فَائِزٌ بَاشِدُ. ۲- فَائِزُونَ خَبْرٌ فِعْلٌ نَاقِصٌ اسْتِ وَ بَايِدُ فَائِزِينَ بَاشِدُ.

۴- فَائِزُونَ حَالٌ اسْتِ وَ بَايِدُ فَائِزِينَ بِيَايِدُ (درس ۷ عربی ۱۱ - درس ۱ و ۲ عربی ۱۲)

۱۸۲. گزینه ۴ درست است.

الذِي: مضاف اليه است.

رد گزینه‌ها:

۱- هَذِهِ الْكَلِمَةُ (اسم حرف مشبه + عطف بیان). مکتوبه: خبر حرف مشبه

۲- كَمْ: مفعول. الذین: فاعل. المعارضه: مجرور بحرف جر

۳- الْفَخْرُ: مبتدا. لِعَقْلِ: جار و مجرور. ثابت: صفت. حياء و عفاف: معطوف (ص ۲۹ عربی ۱۰)

۱۸۳. گزینه ۱ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

۲- الأعداء: نایب فاعل ۳- الطلاب: اسم فعل ناقص ۴- الزملاء: مبتدا
(منطبق با پاورقی کتاب و توضیح در کادر ص ۴۳ عربی ۱۲) (درس ۳ عربی ۱۲)

۱۸۴. گزینه ۳ درست است.

رد گزینه‌ها:

۱- جمع صحیفه: صُحف ۳- جمع ظاهره: ظواهر ۴- جمع حی: أحياء (ص ۸۰ عربی ۱۲)

۱۸۵. گزینه ۲ درست است.

صار به معنای شد، معنی تحول را می‌رساند: دانش‌آموزان مدرسه را تمیز کردند؛ پس مدرسه تمیز شد.
رد گزینه‌ها:

۱- پیامبر خدا الگویی نیکو برای جهانیان است.

۳- با زبان‌هایشان آنچه را در قلب‌هایشان نیست می‌گویند.

۴- هر کس بخواهد که نیرومندترین مردم باشد، باید بر خدا توکل کند. (درس ۷ عربی ۱۱)

تاریخ

۱۸۶. گزینه ۱ درست است.

تحلیل و تفسیر اطلاعات: تحلیل و تفسیر رویدادهای تاریخی کار ساده‌ای نیست و مورخان برای انجام این کار، نیازمند روش‌ها و مهارت‌های خاصی هستند. در واقع کار مورخان شباهت بسیاری به کار کارآگاهان پلیس دارد. کارآگاهان و مورخان، هر دو، به دنبال شواهد و مدارکی هستند که به گونه‌ای گذشته را بازسازی و تفسیر کنند. اولی به دنبال بازسازی صحنه جرم و دومی در پی بازسازی وقایع گذشته است. شواهدی که کارآگاه به دنبال آن است، می‌تواند اثر انگشت یا هر شیء به جا مانده در صحنه وقوع جرم باشد. اما شواهدی که مورخ به دنبال آن‌ها است، منابع، اسناد و مدارکی است که اطلاعاتی را درباره زندگی مردم در روزگاران گذشته در اختیار قرار می‌دهند. (تاریخ دهم درس ۱ ص ۷).

۱۸۷. گزینه ۱ درست است.

مصریان نیز گاه‌شماری خورشیدی دقیق و منظمی داشتند. آنان سال را ۳۶۵ و یک چهارم شبانه‌روز محاسبه می‌کردند. در گاه‌شماری مصری، سال به ۱۲ ماه ۳۰ روزه تقسیم می‌شد و پنج روز اضافی، به آخر ماه دوازدهم افزوده می‌شد. همچنین برای محاسبه یک چهارم شبانه‌روز اضافی، هر چهار سال یک روز به سال می‌افزودند و به قولی «کیسه» می‌گرفتند. (تاریخ دهم درس ۲ ص ۱۳).

۱۸۸. گزینه ۲ درست است.

به تدریج تا اواخر دوره گردآوری خوراک، توانایی بشر در سخن گفتن و اندیشیدن تکامل یافت و به حدی رسید که هنر نقاشی را برای نشان دادن احساس و اندیشه خود به کار گرفت. (تاریخ دهم درس ۴ ص ۳۲).

۱۸۹. گزینه ۴ درست است.

واژه آریایی نیز به معنای شریف و آزاده است؛ پس واژه ایران به معنای سرزمین مردمان شریف و آزاده است. براساس فرضیه‌ای که تعداد قابل توجهی از باستان‌شناسان و مورخان آن را پذیرفته‌اند، اقوام آریایی در حدود ۱۵۰۰ ق.م وارد فلات ایران شدند. (تاریخ دهم درس ۹ ص ۸۰).

۱۹۰. گزینه ۲ درست است.

جنگ‌های پیاپی با دشمنان خارجی موجب گرد آمدن شمار چشمگیری از اسیران جنگی شده بود که در فعالیت‌های کشاورزی، ساختمان‌سازی، معادن‌شاهی و خدمات خانگی به کار گرفته می‌شدند. (تاریخ دهم درس ۱۲ ص ۱۱۰).

۱۹۱. گزینه ۱ درست است.

بدون تردید یکی از برجسته‌ترین دانشمندان عصر طلایی تمدن ایرانی - اسلامی، ابوریحان محمد بن احمد بیرونی (۳۶۲-۴۴۰ ق غزنه) است. بیرونی در ریاضیات، نجوم، گاه‌شماری، جغرافیا، هندشناسی و ... مقام والایی داشت و به زبان‌های فارسی، عربی و سانسکریت مسلط بود. وی آثار ارزنده‌ای در این زمینه‌ها تألیف کرد. ابزارها و روش‌های ابداعی او برای تعیین طول و عرض جغرافیایی و اندازه‌گیری فاصله میان شهرها جالب است. (تاریخ یازدهم درس ۹ ص ۹۷ و ۹۸).

۱۹۲. گزینه ۱ درست است.

خلیفهٔ عباسی لقب سلطان رکن‌الدوله را به طغرل داد؛ در زمان آلب‌ارسلان، جانشین طغرل، سلجوقیان در نبردی بزرگ که در ملازگرد رخ داد (۴۶۳ق) سپاهیان امپراتوری روم شرقی را شکست دادند، امپراتور را اسیر کردند و آسیای صغیر را به متصرفات خود افزودند. (تاریخ یازدهم درس ۱۰ ص ۱۰۳).

۱۹۳. گزینه ۴ درست است.

مدارس توسط مقام‌های حکومتی، شخصیت‌های مذهبی و برخی از ثروتمندان خیر ساخته و حمایت می‌شد. پاره‌ای از وقف نامه‌های عصر صفوی نشان می‌دهند که زنان ثروتمند، بخش زیادی از ثروت خود را وقف اداره مدارس اصفهان کرده بودند. از مدارس معروف عصر صفوی در اصفهان می‌توان به مدرسه چهارباغ، مشهور به مدرسه مادرشاه و مدرسه شیخ‌لطف‌الله اشاره کرد. به معلمان مدارس، مدرّس می‌گفتند. مدرّسان دستیارانی داشتند که به آن‌ها خلیفه (مبصر) یا مُعید گفته می‌شد و استاد را در امر آموزش کمک می‌کردند. (تاریخ یازدهم درس ۱۴ ص ۱۴۹).

۱۹۴. گزینه ۳ درست است.

بزرگان عرب در بغداد نسبت به تسلط خاندان سهل بر امور خلافت به حسادت و دشمنی پرداختند و درصدد برآمدن مأمون را خلع و فرد دیگری از خاندان عباسی را به خلافت بنشانند. شاید به همین دلیل بود که مأمون تصمیم گرفت وزیر خود را به قتل برساند و برادر او را خانه‌نشین کند. (تاریخ یازدهم درس ۷ ص ۶۹).

۱۹۵. گزینه ۱ درست است.

ابومسلم سپس بقایای نیروهای طرفدار خلافت بنی‌امیه را درهم کوبید و مروان بن محمد، آخرین خلیفه اموی، را به همراه بسیاری از اعضای خاندان او از میان برداشت. (تاریخ یازدهم درس ۶ ص ۶۳).

۱۹۶. گزینه ۱ درست است.

مهم‌ترین انگیزه صدام برای هجوم نظامی به ایران و هدف‌های او از این هجوم عبارت بودند از: ۱- حاکمیت بر آبراه مهم اروندرود، دسترسی و تسلط بر خلیج فارس و جدایی جزایر سه‌گانه ابوموسی، تنب کوچک و بزرگ و استان خوزستان از ایران؛ ۲- تضعیف و نابودی انقلاب اسلامی و جلوگیری از انتشار افکار انقلابی در میان مردم عراق و مسلمانان سایر کشورها؛ ۳- رسیدن به رهبری جهان عرب و ایفای نقش ژاندارمی در منطقه. (تاریخ دوازدهم درس ۱۲ ص ۱۵۱).

۱۹۷. گزینه ۱ درست است.

پس از شهادت رئیس‌جمهور رجایی و نخست‌وزیر باهنر، مجلس شورای اسلامی آیت‌الله مهدوی کنی را به ریاست هیئت دولت برگزید تا در اداره امور کشور و جنگ وقفه‌ایی به‌وجود نیاید. (تاریخ دوازدهم درس ۱۱ ص ۱۴۶).

۱۹۸. گزینه ۴ درست است.

در خرداد ۱۳۵۶ دکتر علی شریعتی به‌طور ناگهانی در لندن درگذشت. شریعتی با برگزاری سخنرانی‌ها و نگارش کتاب‌های متعدد نقشی اساسی در طرد اندیشه‌های مارکسیستی و بیداری نسل جوان و گرایش آنان به اسلام داشت. (تاریخ دوازدهم درس ۱۰ ص ۱۳۳).

۱۹۹. گزینه ۱ درست است.

از جمله دستاوردهای فرهنگی و معنوی انقلاب اسلامی: ۱- تقویت اعتماد به نفس و احساس خودباوری و بروز خلاقیت در میان جوانان ایرانی؛ ۲- تثبیت اقتدار نظام جمهوری اسلامی در دفاع از تمامیت ارضی کشور (تاریخ دوازدهم درس ۱۲ ص ۱۶۲).

۲۰۰. گزینه ۳ درست است.

با اوج‌گیری نهضت، حکومت برای شنیدن خواسته‌های معترضان اعلام آمادگی کرد. مهم‌ترین این خواسته‌ها عبارت بودند از:

۱- برکناری عین‌الدوله از صدارت؛ ۲- فراهم کردن زمینه برای بازگشت مهاجران به تهران؛ ۳- ایجاد عدالت‌خانه؛ ۴- تشکیل دارالشورا (مجلس نمایندگان). (تاریخ دوازدهم درس ۵ ص ۶۸).

جغرافیا

۲۰۱. گزینه ۴ درست است.

در کشت گلخانه ای به دلیل اینکه تولید در همه دوره‌های سرد و گرم سال و در هر عرض جغرافیایی امکان‌پذیر است. بنابراین پاسخ دادن به دو سوال کلیدی کجا و چه وقت از اهمیت بسیار زیادی در موضوع ارتباط انسان و محیط برخوردار نیست. اما پاسخ دادن به سوال چه چیز یعنی ماهیت کشت گلخانه‌ای و سوال چرا یعنی علت استفاده کشاورزان از این پدیده از جایگاه بسیار محوری برخوردار است.

۲۰۲. گزینه ۳ درست است.

توجه داشته باشید هر سه توده هوای ورودی به کشورمان در دوره سرد سال با بارش همراه هستند. اما دو توده هوای ورودی به کشور در دوره گرم سال با بارش همراه نیستند و صرفاً توده هوای موسمی در برخی سال‌ها بارش‌هایی به همراه دارد. بنابراین انتظار نداریم همه توده‌های هوا که در دوره گرم سال وارد می‌شوند، با انواع بارش همراه باشند.

۲۰۳. گزینه ۳ درست است.

در میان رودهایی که وارد دریای خزر می‌شوند، برخی خارج از مرزها (مانند رود ولگا و اورال) و برخی دیگر داخل مرزهای سیاسی کشور ما جریان دارند. توجه داشته باشید رودهایی مانند سفید رود و هراز در شمال کشور ما و جنوب دریای خزر جریان دارند و وارد این دریا می‌شوند. بنابراین توجه جهت جغرافیایی رودها نسبت به دریا و کشور ما اهمیت بسیار زیادی دارد.

۲۰۴. گزینه ۱ درست است.

کشور الف در حال حاضر با بیشترین جمعیت در بخش کودکان و نوجوانان مواجه است. بنابراین در آینده بخش بزرگسال این هرم سنی با افزایش قابل توجهی همراه خواهد بود. بنابراین این کشور در حال حاضر برای بهبود وضعیت سالمندان و افزایش جمعیت آنها، نگرانی ندارد. ولی برای در دهه‌های آینده برای ایجاد اشتغال گروه بزرگسال و جمعیت فعال خود، نگرانی خواهد داشت. این موضوع در کشور ب متفاوت است. این کشور در حال حاضر برای اشتغال بخش بزرگسال خود نگرانی دارد و در آینده ارتقای سلامت بخش سالمندان موضوعی نگران‌کننده برای این کشور خواهد بود و باید مورد توجه برنامه‌ریزان قرار گیرد.

۲۰۵. گزینه ۲ درست است.

به‌طور کلی کمبود منابع آب و خاک، آفات جانوری و نوسانات آب و هوایی از موانع اصلی در توسعه بخش کشاورزی از جمله زراعت محسوب می‌شود که در افزایش واردات محصولات زراعی به کشور ما تأثیرگذار بوده است. اما اختلافات شدید دمایی روزانه و سالانه فرصت‌ها و استعدادهای محیط طبیعی را در بخش کشاورزی به‌ویژه باغداری افزایش داده و منجر به توسعه بخش صادرات محصولات در کشورمان شده است.

۲۰۶. گزینه ۱ درست است.

در کشورهای کوهستانی احداث راه آهن امکان‌پذیر است؛ اما با هزینه و سرمایه‌گذاری بسیار زیادی نسبت به کشورهای جلگه‌ای و کم‌ارتفاع این موضوع بیانگر این ارتباط انسان و ناحیه است که موانع محیطی موجب شده است که انسان‌ها برای کنترل محیط چاره‌اندیشی کنند و به ابداع ابزارهایی بپردازند. در این موضوع غلبه انسان بر محیط‌های طبیعی، استفاده از ابزارهای مشابه در محیط‌های طبیعی و تصمیم‌گیری‌های سیاسی مطرح نشده است.

۲۰۷. گزینه ۳ درست است.

در این نوع بارندگی که در منطقه کم فشار حاره‌ای یا استوایی (نه در محل جبهه‌ها) تشکیل می‌شود، توده هوا از هوای مجاور خود گرم‌تر می‌شود (ولی برخوردی بین توده‌های هوا وجود ندارد)؛ همراه با بالا رفتن، دمای آن پایین می‌آید و ابر تشکیل می‌شود و بارندگی صورت می‌گیرد. بارش‌های بهاری که همراه با رعد و برق همراه است، بیشتر از این نوع هستند.

۲۰۸. گزینه ۱ درست است.

شرکت‌های چندملیتی که دفتر مرکزی آنها در کشورهای مرکز قرار دارند به سرمایه‌گذاری در کشورهای دیگر که عمدتاً کشورهای پیرامون هستند، علاقه‌مندند؛ زیرا از این طریق به امتیازات زیادی دست پیدا می‌کنند. اولاً، با احداث کارخانه یا شرکت در کشورهای دیگر از منابع طبیعی آن نواحی استفاده می‌کنند؛ دوم اینکه از نیروی کار ارزان قیمت این نواحی برخوردار می‌شوند و سوم، چون در کشورهای کمتر توسعه‌یافته پیرامونی، نظام مالیاتی و بیمه کارگران و قوانین و مقررات زیست محیطی، چندان جدی و سخت نیست، فعالیت شرکت‌های چندملیتی در این گونه کشورها، آسان‌تر و ارزان‌تر تمام می‌شود. شرکت‌های چندملیتی به دنبال افزایش فروش و سود خود هستند و به منافع کشورهای میزبان چندان توجهی ندارند. این شرکت‌ها گاه انحصار تولید یک کالا را در دست می‌گیرند و کارخانه‌های داخلی کشورها را از دور رقابت، خارج می‌کنند و موجب ورشکستگی آنها می‌شوند. در این صورت، وابستگی نواحی به کشورهای توسعه‌یافته صنعتی بیشتر می‌شود.

۲۰۹. گزینه ۲ درست است.

در این نظام سیاسی ناحیه‌ای و ترکیبی، بخش اعظم کشور به صورت تک ساخت است و قوانین این نظام سیاسی اجرا می‌شود؛ و فقط یک یا چند بخش کوچک به صورت ناحیه‌ای و خودمختار اداره می‌شوند. مناطق خودمختار اختیارات سیاسی و اجرایی ویژه‌ای در ناحیه خود دارند. نظام سیاسی کشورهای عراق، جمهوری آذربایجان و انگلستان نمونه‌هایی از این نوع نظام سیاسی هستند.

۲۱۰. گزینه ۳ درست است.

بازیگران سیاسی از بخش‌های مختلفی تشکیل می‌شود که برخی در مرزهای سیاسی و برخی دیگر خارج از مرزهای سیاسی قرار دارند. به طور کلی در شکل زیر جزئیات این بازیگران ذکر شده است:

- حکومت‌های مستقل؛
 - رهبران ایدئولوژیک و افراد برجسته سیاسی که روی مردم نفوذ دارند؛
 - گروه‌ها و احزاب سیاسی؛
 - سازمان‌های مردم‌نهاد و غیرحکومتی (سَمَن NGO) مانند انجمن فعالان حقوق بشر، محیط زیست و صلح؛
 - سازمان‌های بین‌المللی (مانند سازمان ملل متحد)؛
 - نهادهای اقتصادی و تجاری بین‌المللی (مانند شرکت‌های چندملیتی).

۲۱۱. گزینه ۲ درست است.

مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا فعالیت‌های اقتصادی آن‌هاست. در اغلب سکونتگاه‌های روستایی، درصد بیشتری از جمعیت فعال در بخش کشاورزی (زراعت، دامداری، جنگل‌داری، صید و شکار و ...) یا فعالیت‌های نوع اول فعالیت می‌کنند. اما در شهرها بیشتر مردم در بخش‌های صنعتی و خدماتی یا فعالیت‌های نوع دوم و سوم مشغول به کارند.

۲۱۲. گزینه ۴ درست است.

توجه داشته باشید وسعت حوزه نفوذ با میزان جمعیت و تنوع خدمات ارائه شده سکونتگاه‌ها ارتباط مستقیم دارد. بنابراین هرچه حوزه نفوذ بزرگ‌تر باشد، تنوع خدمات و میزان جمعیت آن سکونتگاه بیشتر است و این روند به صورت سلسله مراتبی کاهش یا افزایش پیدا می‌کند.

۲۱۳. گزینه ۳ درست است.

به طور کلی حمل‌ونقل ریلی قدمت بیشتری نسبت به حمل‌ونقل هوایی و جاده‌ای دارد و حمل‌ونقل هوایی قدمت کمتری دارد. گزینه ۳ مربوط به زمان جنگ جهانی دوم است و در میانه قرن بیستم قرار دارد. جدیدتر از این پدیده لوکوموتیوهای برقی یا الکتریکی است که امروزه مورد استفاده قرار می‌گیرد. اما در این گزینه قدمت زمانی حمل‌ونقل دیزلی و برقی نادرست مطرح شده است.

۲۱۴. گزینه ۱ درست است.

در صورت سوال حجم و وزن کالاها مطرح شده است. بنابراین نوع کالا از نظر قیمت یا سرعت حمل کالا مطرح نشده است. و فقط به حمل کالاهایی تاکید شده است که حجیم هستند یا وزن زیادی دارند. به طور کلی حمل و نقل دریایی از نظر حجم و وزن کالا بیشترین حمل و نقل را بر عهده دارد. حمل و نقل هوایی غالباً به حمل کالاهایی منجر می شود که یا ارزشمند هستند یا فاسد شدنی که باید زود به مقصد برسند.

۲۱۵. گزینه ۴ درست است.

به طور کلی مهم ترین مناطق زلزله خیز جهان عبارتند از: ۱- کمربند کوهستانی آلپ هیمالیا، جایی که پوسته تشکیل دهنده قاره آسیا اروپا به پوسته تشکیل دهنده قاره آفریقا و هند برخورد می کند. (بنابراین دو پوسته فعالیت دارند که حالت برخورد به وجود می آید). ۲- کمربند اطراف اقیانوس آرام (نه میانی)، محلی که پوسته کف اقیانوس آرام به پوسته قاره آسیا اروپا، آمریکای جنوبی، استرالیا و آمریکای شمالی برخورد می کند. (همانند شماره ۱) و ۳- کمربند میانی اقیانوس اطلس (نه اطراف)، جایی که پوسته بستر اقیانوس اطلس در حال باز شدن و گسترش است. (در این کمربند تنها یک پوسته وجود دارد و بنابراین برخوردی صورت نمی گیرد).

جامعه شناسی

۲۱۶. گزینه ۳ درست است.

مستشرقان یا شرق شناسان به جمعی از محققان غربی گفته می شود که از منظر جهان غرب و با اهداف مواضع غربی جوامع شرقی و میراث فرهنگی آن ها را مطالعه می کنند. در واقع به جای بازخوانی و مطالعه، به بازسازی و خلق هویت شرقی از منظر جهان غرب می پردازند. (جامعه شناسی ۱ درس ۱۳)

۲۱۷. گزینه ۲ درست است.

جهان اجتماعی خودباخته به روش تقلیدی عمل می کند. بسیاری از جوامع غیر غربی، در رویارویی با جهان غرب، به دلیل اینکه مرعوب قدرت اقتصادی و سیاسی برتر غرب گشتند، به خودباختگی فرهنگی گرفتار شدند. خودباختگی جوامع غیر غربی در برابر جهان غرب را غرب زدگی می نامند. (جامعه شناسی ۱ درس ۱۲)

۲۱۸. گزینه ۳ درست است.

به بخش هایی که امکان تغییر بیشتری دارند و نقش حیاتی و اساسی ندارند، لایه های سطحی جهان اجتماعی و به بخش هایی که تأثیر تعیین کننده بر جهان اجتماعی دارند، لایه های عمیق و بنیادین جهان اجتماعی می گویند. لایه های عمیق، تأثیرات همه جانبه و فراگیر دارند و کمتر در معرض تغییر قرار می گیرند، اما لایه های سطحی هم تأثیرات محدودتری دارند و هم بیشتر در معرض تغییر هستند. (جامعه شناسی ۱ درس ۴)

۲۱۹. گزینه ۱ درست است.

طی قرن بیستم، متفکران جهان غرب آثار متعددی درباره بحران های هویتی این جهان نوشته اند و از شکل گیری دوران بعد از تجدّد یا پسامدرن سخن گفته اند. بسیاری از متفکران، شکل گیری دوران پسامدرن را تحول هویت جهان متجدّد می دانند و برخی آن را تغییری می دانند که درون این جهان اتفاق افتاده و پذیرفته شده است. (جامعه شناسی ۱ درس ۱۱)

۲۲۰. گزینه ۲ درست است.

- ساختن جهان اجتماعی جدید، نیازمند پیدایش و گسترش آگاهی و اراده ای نوین است و ممکن است جهان موجود از بسط آن جلوگیری کند.
- هر جهان اجتماعی تا زمانی که از طریق مشارکت اجتماعی افراد پابرجاست، پیامدهای آن نیز باقی است.
- هر جهان اجتماعی براساس عقاید و ارزش های خود، افق ها و ظرفیت های جدیدی برای انسان فراهم می کند و ممکن است ظرفیت ها و توانمندی های دیگر بشر را نادیده بگیرد.
- فرهنگ اساطیری مانع شکوفایی فطرت آدمی می شود. (جامعه شناسی ۱ درس ۶)

۲۲۱. گزینه ۴ درست است.

قسمت اول: به دلیل وابستگی اقتصادی کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر، مبادلات تجاری در سطح جهانی نامتعادل می‌شود و انتقال ثروت، به طرف کشورهای غربی ادامه پیدا می‌کند.
قسمت دوم: در قرن نوزدهم میلادی برخی از متفکران اجتماعی آلمانی از جمله ویلهلم دیلتای و ماکس وبر، مدعی شدند که هرچند جهان اجتماعی همانند جهان طبیعی، نظم و قواعد خاصی دارد، اما انسان‌ها مانند موجودات طبیعی نیستند و پدیده‌های اجتماعی نیز با پدیده‌های طبیعی تفاوت دارد. (جامعه‌شناسی ۲ درس ۸ - جامعه‌شناسی ۳ درس ۵)

۲۲۲. گزینه ۱ درست است.

- اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی معلول تعارضات فرهنگی است.
- برخورد استعماری غرب با دیگر جوامع معلول از دست دادن حالت فعال و خلاق در گزینش عناصر فرهنگی دیگر است.
- فعال شدن برخی از نخبگان جهان غرب در جست‌وجوی سنت‌های دینی معلول رویگردانی از سکولاریسم است.
(جامعه‌شناسی ۱ درس ۱۰ - جامعه‌شناسی ۲ درس ۸ و ۱۲)

۲۲۳. گزینه ۲ درست است.

- بحران هنگامی ایجاد می‌شود که برخی تغییرات درونی و بیرونی، تعادل نظام را بر هم بزند و نظام نتواند با مهار آن تغییرات، تعادل مجدد خود را به دست بیاورد.
- آسیب‌های مربوط به فقر و غنا همواره متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است، ولی آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را در برمی‌گیرد. البته سرمایه‌داران با وجود آسیب‌هایی که می‌بینند، با استفاده از ابزارهایی که دارند، فشارهای ناشی از بحران‌های اقتصادی را به اقشار ضعیف و تولیدکنندگان خرد انتقال می‌دهند؛ به همین دلیل، بحران اقتصادی اغلب با مسئله فقر و غنا پیوند می‌خورد و بر دامنه آن افزوده می‌شود.
- یک بحران اقتصادی در صورتی که کنترل نشود، می‌تواند به فروپاشی حکومت‌ها منجر شود.
- بحران زیست محیطی، ابتدا در حوزه رابطه انسان با طبیعت قرار داشت، ولی به تدریج به روابط انسان‌ها و جوامع با یکدیگر نیز سرایت کرد و به آسیب‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی همچون مهاجرت، حاشیه نشینی، بیکاری، فقر، اختلافات سیاسی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای منجر شد. (جامعه‌شناسی ۲ درس ۱۱)

۲۲۴. گزینه ۳ درست است.

مانند بیدارگران اسلامی، خواستار اصلاح رفتار دولت‌ها در کشورهای اسلامی بودند.
برخلاف بیدارگران اسلامی، بیداری را بازگشت به اسلام نمی‌دانستند، بلکه بیداری را در تقلید از رفتار فرنگیان می‌دیدند.
مفهوم امت و ملت اسلامی برای آن‌ها بی‌معنا یا منفور بود و در مقابل، به ناسیونالیسم که اندیشه سیاسی قوم‌گرایانه غرب متجدد بود، روی آورده بودند.
منورالفکران غرب‌گرا مورد حمایت دولت‌های استعمارگر غربی بودند و این دولت‌ها به کمک آنان توانستند از موفقیت بیدارگران اسلامی جلوگیری کنند. (جامعه‌شناسی ۲ درس ۱۳)

۲۲۵. گزینه ۲ درست است.

جنگ‌های صلیبی، مواجهه اروپاییان با مسلمانان و بالاخره فتح قسطنطنیه، زمینه‌های فرو ریختن اقتدار کلیسا را فراهم کرد.
فرو ریختن اقتدار کلیسا سبب شد تا در دوران رنسانس، پادشاهان و قدرت‌های محلی به‌عنوان رقیبان دنیا طلب کلیسا، فرصت بروز و ظهور پیدا کنند: (الف و ب)
رویکرد تبیینی بر آنچه مشاهده می‌شود تمرکز می‌کند و اغلب معنای کنش و آنچه درون انسان می‌گذرد را نادیده می‌گیرد: (ج)
برای فهم انگیزه جوانان و نوجوانان نمی‌توان از روش‌های تجربی استفاده کرد، بلکه باید هم دلانه با جوانان همراه شد تا مسائل زندگی و آرزوهای آن‌ها را فهمید و آنان را یاری داد: (د)
(جامعه‌شناسی ۲ درس ۶ - جامعه‌شناسی ۳ درس ۴)

۲۲۶. گزینه ۴ درست است.

- اگر در فرهنگ‌های دینی، افرادی هواهای نفسانی خود را دنبال کنند، آن را به صورت آشکار و رسمی اظهار نمی‌کنند، بلکه نفس‌پرستی خویش را در قالب مفاهیم دینی پنهان می‌کنند.
- از پایان قرن بیستم با افول حس‌گرایی، فرهنگ غرب گرفتار بحران معرفت‌شناختی شده است. در بحران معرفت‌شناختی امکان تشخیص درست یا غلط بودن باورها و اندیشه‌ها و خوب یا بد بودن هنجارها و رفتارها از بشر سلب می‌شود.
- جامعه‌شناس تلاش می‌کند با هنر آشنایی‌زدایی، از چشم‌انداز فردی غریبه به موقعیت‌های اجتماعی نگاه کند تا از این دانش عملی و عمومی عبور کند و به پیچیدگی و عمق آن موقعیت اجتماعی نزدیک‌تر شود.
(جامعه‌شناسی ۲ درس ۵ - جامعه‌شناسی ۳ درس ۳)

۲۲۷. گزینه ۱ درست است.

قسمت اول: دانشمندان علوم اجتماعی تلاش می‌کنند، نظم و قواعد جهان اجتماعی را کشف کنند. آن‌ها با کشف این قواعد می‌توانند تأثیر اجتماعات بر زندگی ما را توضیح دهند.
قسمت دوم: علوم اجتماعی، دربارهٔ فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند که از طبیعت و علوم طبیعی به شیوهٔ درست استفاده کنند. از این‌رو، علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۲)

۲۲۸. گزینه ۳ درست است.

قسمت اول: نظریه‌پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کنند.
قسمت دوم: این جامعه‌شناسان، ویژگی‌های دیگر کنش، یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند، ولی آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند. همین نگاه مسیر را برای عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری هموار ساخت.
(جامعه‌شناسی ۳ درس ۴)

۲۲۹. گزینه ۴ درست است.

- فرهنگ‌های مختلف معمولاً به مرزهای خودشان محدود نمی‌مانند و ما را ناگزیر از مقایسهٔ ارزش‌ها برای تشخیص ارزش‌های درست از ارزش‌های نادرست می‌سازند.
- وقتی علوم اجتماعی برای مطالعهٔ هر فرهنگ مجبور باشد که آن فرهنگ را فقط از منظر مردمی که آن را پذیرفته‌اند، ببیند و بررسی کند، امکان مقایسه و داوری فرهنگ‌ها و ارزش‌ها از دست می‌رود.
- جوامع و فرهنگ‌ها همانند طبیعت نیستند و ما نمی‌توانیم نتایجی را که از مطالعه و بررسی یک جامعه به‌دست آورده ایم به همهٔ جوامع دیگر تعمیم بدهیم، مثلاً نمی‌توانیم نتایجی را که از مطالعهٔ جوامع غربی به‌دست می‌آوریم به جوامع دیگر که با جهان غرب تفاوت دارند، تعمیم دهیم. برای پیشگیری از چنین اشتباهی، ناگزیر باید سایر جوامع و فرهنگ‌ها را نیز مطالعه و بررسی کنیم. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۶)

۲۳۰. گزینه ۱ درست است.

- از مهم‌ترین عوامل وقوع این دو جنگ، رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری بود.
- دو جنگ جهانی، با درگیری کشورهای اروپایی آغاز شد. هیچ‌یک از این دو جنگ، منشأ دینی نداشت و ظاهر مذهبی و دینی نیز به خود نگرفت. طرف‌های درگیر در این دو جنگ، در قالب اندیشه‌های ناسیونالیستی، لیبرالیستی و سوسیالیستی، رفتار خود را توجیه می‌کردند. بر این اساس این دو جنگ ریشه در فرهنگ غرب داشتند.
- وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمهٔ اول قرن بیستم، خطا بودن نظریهٔ کنت (که قائل بود جنگ از زندگی بشر بعد از انقلاب صنعتی رخت برمی‌بندد و همچنین جنگ در فرهنگ جدید غرب امری عارضی و تحمیلی است) را نشان می‌دهد.
(جامعه‌شناسی ۲ درس ۱۰)

۲۳۱. گزینه ۲ درست است.

- به سبب اینکه بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد پوزیتیویستی قابل توضیح نیستند، کسانی که فقط روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و ... دچار اخلاق گریزی می‌شوند.
- تأکید افراطی بر نظم اجتماعی به تدریج سبب می‌شود افراد بدون آنکه بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان‌ها و ارزش‌هایی است، صرفاً آن را رعایت کنند.
- به علاوه، این تأکید موجب سرکوب روحیه خلاق انسان‌ها در بسیاری عرصه‌ها مانند هنر، ارتباط و اندیشه می‌شود.
- انقلاب‌های اجتماعی، اندیشه‌های جدید، شاهکارهای هنری و اختراعات بزرگ، هنگامی پدید می‌آیند که انسان از نظم موجود گامی فراتر می‌گذارد. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۴)

۲۳۲. گزینه ۴ درست است.

ابونصر محمد فارابی (۳۳۰ - ۲۶۰ ه. ش) در گونه‌شناسی جوامع، یکی از انواع جوامع جاهلی را جامعه تغلب می‌نامد. او در تعریف این نوع جامعه می‌نویسد: در جامعه تغلب، مردم برای غلبه یافتن بر سایر ملت‌ها با یکدیگر همکاری می‌کنند و این هنگامی پیش می‌آید که همه آن‌ها، شیفته غلبه بر اقوام و ملل دیگر باشند. هدف این مردم خوار و مقهور کردن دیگران است.
فارابی جوامعی را که از علوم عقلی بی‌بهره‌اند، «مدینه جاهله» نامیده است. در جوامع جاهله علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد، اما علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد.
فارابی جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان یافته باشد، مدینه فاضله می‌نامد. مدینه فاضله، جامعه آرمانی موردنظر اوست. علم در مدینه فاضله، به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلی و وحیانی را نیز در برمی‌گیرد.
مدینه فاسقه و مدینه ضالّه در نظریه فارابی، جوامعی هستند که در نتیجه انحراف از مدینه فاضله، شکل گرفته‌اند. مدینه فاسقه جامعه‌ای است که در اثر انحراف عملی از مدینه فاضله به وجود می‌آید. در مدینه فاسقه با آنکه مردم علوم و وحیانی و عقلانی را می‌شناسند، اما از آن‌ها بهره نمی‌گیرند یعنی با آنکه مردم حقیقت و عدالت را می‌شناسند یا امکان شناخت آن را دارند، براساس آن عمل نمی‌کنند.
مدینه ضالّه جامعه‌ای است که در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می‌گیرد. در مدینه ضالّه، نظرات علمی پذیرفته شده در مدینه فاضله هم تحریف می‌گردند و آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند.
(جامعه‌شناسی ۲ درس ۳ - جامعه‌شناسی ۳ درس ۹)

۲۳۳. گزینه ۳ درست است.

قسمت اول: در اواخر قرن بیستم، هویت به جای قشربندی و کشمکش طبقاتی، محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی شد.
قسمت دوم: در دوره پسامدرن، هویت از منظر گروه‌های اجتماعی مختلف و توسط آن‌ها تعریف می‌شود.
قسمت سوم: در این دوره، افراد، مسائل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را براساس علاقه‌های فرهنگی و هویتی خود پی می‌گیرند، علاوه بر ثروت و قدرت، هویت و دانش نیز کانون نزاع و کشمکش می‌شوند. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۸)

۲۳۴. گزینه ۱ درست است.

علاوه بر این، فرهنگ‌های مختلف معمولاً به مرزهای خودشان محدود نمی‌مانند و ما را ناگزیر از مقایسه ارزش‌ها برای تشخیص ارزش‌های صحیح از ارزش‌های غلط می‌سازند، ولی وقتی علوم اجتماعی برای مطالعه هر فرهنگ مجبور باشد که آن فرهنگ را فقط از منظر مردمی که آن را پذیرفته‌اند، ببیند و بررسی کند، امکان مقایسه و داوری فرهنگ‌ها و ارزش‌ها از دست می‌رود.
تفاوت‌های اسمی و نابرابری‌های طبیعی در صورتی که به نابرابری‌های اجتماعی منجر شوند، مورد توجه جامعه‌شناسان قرار می‌گیرند. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۶ و ۷)

۲۳۵. گزینه ۲ درست است.

اندیشمندان مسلمان برای داوری درباره ارزش‌ها از ظرفیت عقل نظری و عقل عملی و وحی بهره می‌برند.

از نظر آنان تبیین، تفسیر و تجویز، استدلال‌های ویژه خود را دارند و در هر سه سطح، پژوهشگر اجتماعی به دنبال کشف واقعیت‌ها و حقایق است. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۱۰)

فلسفه و منطق

۲۳۶. گزینه ۲ درست است.

در عبارت‌های دیگر حکم و قضاوت وجود ندارد و خبری بیان نشده است. یعنی هیچ‌یک قابلیت صدق و کذب ندارند. اما در این عبارت یک خبری داده شده که قابلیت صادق یا کاذب بودن را دارد.

۲۳۷. گزینه ۴ درست است.

رابطه دانش‌آموز با هندی و همچنین با نویسنده، عموم و خصوص من وجه است. رابطه هندی با دانش‌آموز و نویسنده عموم و خصوص من وجه و رابطه نویسنده نیز با دانش‌آموز و هندی عموم و خصوص من وجه است. رابطه جسم با مربع و دایره تباین است. رابطه انسان با معلم و شاعر عموم و خصوص مطلق و رابطه اسب نیز با مهره‌دار و علف‌خوار عموم و خصوص مطلق است.

۲۳۸. گزینه ۳ درست است.

در یک تعریف درست باید رابطه تعریف با آنچه تعریف می‌شود، از نظر مصادیق، رابطه تساوی باشد و نه سایر نسبت‌ها. اگر تعریف عام‌تر از آنچه تعریف می‌شود باشد، آن تعریف، مانع نیست و اگر تعریف، تمام مصادیق مفهوم مجهول را در برنگیرد آن تعریف، جامع نخواهد بود و اگر شناخت این دو به یکدیگر وابسته باشد یا یک چیز را با استفاده از خودش تعریف کنیم آن تعریف دوری است.

۲۳۹. گزینه ۲ درست است.

رابطه «هر دانایی انسان است» و «بعضی دانایان انسان هستند»، تداخل است. رابطه «بعضی انسان‌ها دانا هستند» و «هیچ انسانی دانا نیست»، تناقض است. رابطه «بعضی انسان‌ها دانا هستند» و «بعضی داناها انسان هستند»، عکس مستوی است و رابطه «بعضی انسان‌ها دانا هستند» و «هر دانایی انسان است» نیز عکس مستوی است.

۲۴۰. گزینه ۳ درست است.

حدوسط قیاس اول «مؤمن» است که در هر دو مقدمه دارای علامت منفی است، پس این قیاس نتیجه معتبری ندارد، و نتیجه معتبر قیاس دوم به صورت «بعضی دانش‌آموزان متفکر هستند» معتبر است ولی به صورت «هر دانش‌آموزی متفکر است»، معتبر نیست؛ زیرا موضوع نتیجه که «دانش‌آموز» است دارای علامت مثبت است ولی در مقدمه اول دارای علامت مثبت نیست.

۲۴۱. گزینه ۴ درست است.

این قضیه شرطی، منفصله مانعه الجمع است ولی قضایای سایر گزینه‌ها منفصله حقیقی هستند.

۲۴۲. گزینه ۲ درست است.

در فن خطابه به افراد آموزش داده می‌شود که چگونه تأثیر کلامی قوی داشته باشند و استدلال‌هایی که در آن‌ها هدف، غلبه بر طرف مقابل است در گذشته در فن جدل بررسی می‌شدند. در مناظرات تلویزیونی، هدف قانع کردن طرف مقابل نیست.

۲۴۳. گزینه ۱ درست است.

در سایر گزینه‌ها از روش استدلالی و عقلی برای پاسخ به این پرسش استفاده نشده است.

۲۴۴. گزینه ۲ درست است.

از آنجا که معرفت به وجود، فرع بر امکان شناخت آن است، فیلسوفان می‌خواهند توانایی انسان در شناخت هستی را هم بررسی کنند؛ مثلاً اینکه آیا انسان می‌تواند قانون علیت را دریابد و به وجود چنین قانونی در جهان مطمئن باشد؟

۲۴۵. گزینه ۴ درست است.

مارکس، هابز و داروین که ماتریالیست محسوب می‌شوند، انسان را تک‌ساحتی می‌دانند و معتقدند انسان دارای یک ساحت است که همان بُعد مادی و جسمانی اوست. اما افلاطون، دکارت و کانت برای انسان قائل به نفس یا روح نیز هستند.

۲۴۶. گزینه ۲ درست است.

از نظر ابن‌سینا روح، استعداد کسب علم از طریق تفکر را دارد و می‌تواند اموری مانند اخلاق، عشق، نفرت، پرستش و معنویت را دریابد و در خود پدید آورد.

۲۴۷. گزینه ۳ درست است.

از نظر کانت، فعلی فضیلت اخلاقی محسوب می‌شود که صرفاً برای اطاعت از وجدان انجام شود و هیچ‌گونه هدف و منفعت شخصی در آن نباشد.

۲۴۸. گزینه ۲ درست است.

اگر مفهوم وجود، عین مفهوم ماهیت یا جزء آن بود، حمل وجود بر ماهیت به دلیل نیاز نداشت، در صورتی که حمل وجود بر هر ماهیتی نیازمند دلیل است اعم از دلیل حسی و تجربی یا عقلی.

۲۴۹. گزینه ۱ درست است.

در قضیه اول رابطهٔ محمول «بزرگ» با «این کلاس»، امکانی است یعنی کلاس می‌تواند بزرگ باشد و یا نباشد و در عبارت دوم، محمول «محال» حتماً باید بر موضوع خود که «اجتماع دو ضد»، است حمل شود؛ زیرا عقل خلاف آن را نمی‌پذیرد؛ پس رابطهٔ محمول با موضوع خود، وجوبی است.

۲۵۰. گزینه ۴ درست است.

از نظر دکارت اصل علیت بدون دخالت تجربه به دست می‌آید و جزء اصول اولیه‌ای است که انسان آن را به‌طور فطری درک می‌کند، یعنی هر انسانی با درکی از رابطهٔ علیت متولد می‌شود.

۲۵۱. گزینه ۳ درست است.

در ابیات دیگر سنخیت میان علت و معلول پذیرفته شده است، اما در این بیت می‌توان گفت که به اتفاق به معنای «نفی سنخیت» اشاره شده چون آب آتش را خاموش می‌کند ولی در اینجا آب، آتش را شعله‌ورتر کرده است.

۲۵۲. گزینه ۱ درست است.

کانت فیلسوف قرن هیجدهم آلمان، راهی متفاوت با دکارت و دیگر فیلسوفان عقل‌گرای پیشین برای پذیرش خدا طی کرد. او به جای اثبات وجود خدا از طریق نظم یا برهان علیت و یا وجوب و امکان، ضرورت وجود خدا را از طریق اخلاق و وظایف اخلاقی اثبات کرد.

۲۵۳. گزینه ۴ درست است.

ملاصدرا معتقد به اصالت وجود بود؛ بنابراین برای اثبات وجود خداوند به امکان ذاتی ماهیات توجه نمی‌کند، بلکه امکان فقری یا فقر وجودی را مطرح می‌کند. خداوند موجودی غنی و بی‌نیاز است و سایر موجودات نیازمند و وابسته هستند؛ این نظر هم مورد قبول ابن‌سینا است و هم ملاصدرا.

۲۵۴. گزینه ۲ درست است.

کنت و بیکن فیلسوف تجربه‌گرا بودند، اما دکارت با اینکه عقل‌گرا بود ولی او به عالم عقل به عنوان یک عالم برتر و متعالی در جهان عقیده‌ای نداشت و عقل را صرفاً همان دستگاه تفکر و استدلال به حساب می‌آورد. افلاطون به عالم مثل معتقد بود که مثل موجودات عقلانی و متعالی از ماده بودند.

۲۵۵. گزینه ۱ درست است.

از نظر ابن‌سینا اگر دانشمند و محقق عالم طبیعت، علاوه بر تحقیق در روابط میان پدیده‌ها، به تأمل در رابطهٔ طبیعت و ماورای طبیعت و خدا پردازد می‌تواند از ظاهر پدیده‌ها عبور کرده به عمق و باطن آن‌ها برسد و چنین علمی، دانشمند را به خشوع و خشیت در برابر حق می‌رساند و مصداق این آیهٔ شریفه می‌شود.

۲۵۶. گزینه ۴ درست است.

حکمت متعالیه، فلسفه‌ای است که ملاصدرا در قرن یازدهم هجری آن را پایه‌گذاری کرد بنابر این نمی‌تواند از منابع مورد استفاده برای سهروردی بوده باشد.

۲۵۷. گزینه ۱ درست است.

در سفر دوم که سفر با حق و در حق است، سالک می‌کوشد به کمک خداوند، سیری در اسماء و صفات خداوند نماید.

۲۵۸. گزینه ۴ درست است.

فلسفه‌ای که ملاصدرا بنیان گذاشت و حکمت متعالیه نامید، نتیجه تکاملی دو مشرب فلسفی گذشته یعنی فلسفه مشاء و اشراق و نیز انس دائمی وی با وحی الهی و قرآن کریم بود. ملاصدرا در هر موردی که در آثار فلسفی خود از شهود یا وحی الهی بهره برده، از این دو منبع نه به‌عنوان پایه استدلال، بلکه به‌عنوان تأیید و شاهد کمک گرفته است.

۲۵۹. گزینه ۱ درست است.

از نظر ملاصدرا واقعیت خارجی یک چیز است و این واقعیت، مصداق مفهوم وجود است و آنچه واقعیت خارجی را تشکیل می‌دهد، وجود است نه ماهیت. وجود هم حقیقتی واحد است، اما این حقیقت واحد، مراتب دارد یعنی دارای شدت و ضعف است.

۲۶۰. گزینه ۲ درست است.

علامه طباطبایی کلاسی به منظور تدریس و تألیف یک دوره فلسفه اسلامی به سبکی که مسائل روز در آن طرح شده باشد تشکیل دادند که طلاب برجسته و آشنا به مسائل در آن شرکت می‌کردند و در این کلاس، مکتب‌های فلسفی و به‌خصوص مارکسیسم مورد نقد و بررسی قرار می‌گرفت، حاصل این جلسات، کتاب اصول فلسفه و روش رئالیسم است.

روان‌شناسی

۲۶۱. گزینه ۱ درست است.

تکرارپذیری یعنی هر دانشمندی می‌تواند با رعایت ضوابط علمی یافته‌های دیگران را تکرار کند و به نتایج یکسان برسد. دلیل دشواری رسیدن به یافته‌های یکسان در روان‌شناسی، (۱) پیچیدگی پژوهش‌های مربوط به انسان، (۲) رعایت مسائل اخلاقی، (۳) تأثیر «ارزش‌ها» در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی و ... است.

نکته: اگر در متن سؤال گفته شده بود دشواری در رسیدن به مفهوم یکسان یا تعریف یکسان یا برداشت یکسان از پدیده‌ها به ویژگی «تعریف عملیاتی» مربوط می‌شد، ولی سؤال به یافته‌های یکسان اشاره کرده که از نتایج تکرارپذیری در روش علمی است. (رد گزینه‌های ۲ و ۴)

«تغییر در نیازهای اجتماعی و فرهنگی و تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در یک علم» دلیل وجود تعاریف مختلف از علم (از جمله علم روان‌شناسی) است. (رد گزینه‌های ۳ و ۴) (درس ۱)

۲۶۲. گزینه ۲ درست است.

تعریف روش علمی: فرآیند جست‌وجوی با قاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین فرآیند به جریان عمل اشاره دارد. وقتی از مبدأ به‌سوی مقصد در حال حرکت هستیم. جریان رسیدن به هدف را فرآیند گویند. در روش علمی همواره به دنبال جست‌وجوی چیزی هستیم. در جست‌وجوی چیزی بودن باعث می‌شود تا روش علمی، هدفمند باشد. (درس ۱)

۲۶۳. گزینه ۱ درست است.

رعایت حقوق دیگران: جنبه اخلاقی / حل مسئله: جنبه شناختی / کنترل خشم: جنبه هیجانی / برقراری ارتباط با دیگران: جنبه اجتماعی (درس ۲)

۲۶۴. گزینه ۳ درست است.

برای اخلاق یک فرآیند تدریجی و پیچیده طی می‌شود و تشخیص خوب و بد نیاز به رشد دارد. در تبیین فرآیند رشد درک اخلاقی می‌توان گفت که کودکان در ابتدا هیچ تصویری از کار خوب یا بد ندارند، به همین دلیل مسئول رفتار خود نیستند. (درس ۲)

۲۶۵. گزینه ۳ درست است.

یکی از ویژگی‌های رشد در دوره نوجوانی ناگهانی بودن آن است؛ یعنی اندازه بدن به‌سرعت افزایش می‌یابد و تناسب بدن به‌سرعت تغییر می‌کند (درس ۲)

۲۶۶. گزینه ۳ درست است.

در شرایطی که مجبور می‌شویم به‌طور همزمان چند تکلیف را انجام دهیم؛ ۱- هرچه دو تکلیف به همدیگر شبیه‌تر باشند، ۲- تکالیف موردنظر دشواری کمتری داشته باشند و ۳- فرد انجام‌دهنده آن تکالیف از مهارت‌های لازم برخوردار باشد، اثر منفی ناشی از تقسیم توجه کاهش می‌یابد. یعنی کیفیت و کارایی فرد در انجام همزمان چند تکلیف کمتر لطمه می‌بیند و کاهش کمتری می‌یابد. (درس ۳)

۲۶۷. گزینه ۱ درست است.

ما به همه چیزهایی که در دامنه توجه ما قرار می‌گیرد، آگاهی کامل نداریم. فرض کنید مشغول مطالعه عمیق متنی از یک کتاب هستید. در همین زمان پدر شما برای انجام کاری خواسته خود را بر زبان می‌آورد. صدای پدرتان را می‌شنوید، ولی پاسخی نمی‌دهید. بعد از اتمام کار به پدرتان می‌گویید، مثل اینکه مرا صدا زدید کاری داشتید؟ در این مثال می‌دانید که پدرتان شما را صدا زد، ولی نمی‌دانید دقیق چه چیزی گفته و چه خواسته‌ای دارد؟ یعنی شما به محرک صوتی آگاهی نسبی داشته و آگاهی شما کامل نیست. مثال ذکر شده در سؤال نیز نمونه‌ای دیگر از این پدیده است. (درس ۳)

۲۶۸. گزینه ۴ درست است.

در شرایطی که مجبور می‌شویم توجه را به چند بخش تقسیم کنیم، میزان شباهت، درجه دشواری و مهارت می‌تواند اثر منفی توجه تقسیم‌شده را کاهش دهد.

یعنی هرچه شباهت کمتر، درجه دشواری بیشتر و مهارت بیشتر باشد، توجه تقسیم‌شده کارایی بهتری دارد.

- هرچه آگاهی شما بیشتر باشد، نوع توجه هم ارادی‌تر خواهد بود

- برای حفظ توجه و ایجاد تمرکز، باید از انجام فعالیت در ساعات طولانی پرهیز کرد. بهتر است هر از چند گاهی بعد از مطالعه استراحت کنید.

- برای ایجاد توجه متمرکز از حواس مختلف برای انجام دادن یک تکلیف استفاده کنید. اگر حواس مختلف درگیر انجام دادن یک تکلیف باشد، کارایی خوبی خواهد داشت. (درس ۳)

۲۶۹. گزینه ۱ درست است.

رمزگردانی معنایی از رمزگردانی شنیداری و دیداری پایدارتر است. در رمزگردانی معنایی فرد بین اطلاعات ارتباط معنادار برقرار می‌کند، مانند کاری که سعید انجام داده است. (درس ۴)

۲۷۰. گزینه ۲ درست است.

یکی از رایج‌ترین خطاهای «اضافه کردن» یادآوری غیرواقعی رویدادی است که اتفاق نیفتاده است. در چنین حالتی حافظه کاذب شکل گرفته است. (درس ۴)

۲۷۱. گزینه ۳ درست است.

با توجه به نوع اطلاعات، حافظه به دو نوع معنایی و رویدادی تقسیم می‌شود.

در حافظه معنایی دانش عمومی (اطلاعات عمومی) ذخیره می‌شود. مانند مطالبی که در مورد ابن سینا در تاریخ وجود دارد و بین همگان مشترک است.

حافظه رویدادی دربرگیرنده مشخصی است که به یک زمان و مکان مشخص مربوط می‌شود، مانند خاطراتی که در ذهن سارا از مسافرتش باقی مانده است. (درس ۴)

۲۷۲. گزینه ۴ درست است.

شاخص‌های مسئله خوب تعریف شده عبارت‌اند از:

(الف) موقعیت اولیه و اقدامات احتمالی آن مشخص است. (ب) موانع روشن‌تری وجود دارد.

(ج) فهرست اقدامات یا راهبردهای در دسترس وجود دارد. (د) هدف دقیقاً تعریف شده است.

(ه) امکان تضمین دستیابی یا عدم دستیابی به هدف وجود دارد.

در مسائل بد تعریف شده، شاخص‌های بالا وجود ندارد. (درس ۵)

۲۷۳. گزینه ۲ درست است.

حل مسئله دارای ۵ مرحله به ترتیب زیر است:

۱) تشخیص مسئله (۲) به کارگیری راه حل مناسب (۳) ارزیابی راه حل (۴) بازبینی و اصلاح راه حل (۵) انتخاب راه حل های جایگزین (درس ۵)

۲۷۴. گزینه ۱ درست است.

ناتوانی در حل مسئله منجر به ناکامی می شود و ناکامی باعث پرخاشگری می شود. هر قدر شهروندان جامعه از مهارت های حل مسئله آگاه باشند، احتمال استفاده از روش های تهاجمی و پرخاشگری کمتر خواهد بود. (درس ۵)

۲۷۵. گزینه ۳ درست است.

کنترل نکردن هیجانات یکی از عوامل مهمی است که مانع تصمیم گیری موفق می شود. در موقعیت تصمیم گیری، ما با افراد و حالت های مختلفی مواجه می شویم. افراد مختلف واکنش های هیجانی متفاوتی در ما ایجاد می کنند. این واکنش های عاطفی به دلیل زودگذر بودن نمی توانند ملاک تصمیم گیری باشند. (درس ۶)

۲۷۶. گزینه ۲ درست است.

در سبک تصمیم گیری اجتنابی، فرد «دست، دست می کند» و «کار امروز را به فردا می اندازد»، در سبک تصمیم گیری وابسته، فرد به جای فکر کردن، از دیگران کورکورانه اطاعت می کند. در سبک تصمیم گیری تکانشی، فرد به صورت ناگهانی، با عجله و بدون محاسبه تصمیم می گیرد. (درس ۶)

۲۷۷. گزینه ۲ درست است.

تفاوت های تصمیم گیری و حل مسئله:

حل مسئله	تصمیم گیری	
توجه به یافتن راه حل ها	توجه به موضوع انتخاب ها	۱
سروکار داشتن با راه حل ها	سروکار داشتن با اولویت ها	۲
انتخاب راه حل منتهی به حل مسئله	انتخاب بهترین اولویت	۳

(درس ۶)

۲۷۸. گزینه ۴ درست است.

اگر باورهای غلط شکل بگیرد، حتی اگر توانایی انجام کاری را داشته باشیم باز نمی توانیم با موفقیت آن کار را انجام دهیم. این مطلب در درماندگی آموخته شده هم به چشم می خورد. بسیاری از ناتوانی های ما به دلیل یادگیری است نه اینکه واقعاً نمی توانیم، یعنی باور می کنیم که ناتوانیم و کنترل بر محیط خود نداریم و برای تغییر دادن شرایط نمی توانیم کاری انجام دهیم؛ در نتیجه انگیزه عمل در ما به وجود نمی آید و تلاش نمی کنیم. (درس ۷)

۲۷۹. گزینه ۳ درست است.

نگرش ها در شکل دهی به رفتار انسان به دو صورت مثبت و منفی عمل می کنند. مهم ترین عوامل نگرشی مثبت عبارتند از: اراده، هدفمندی، ادراک کنترل و ادراک کارایی واقعی عوامل نگرشی منفی عبارتند از: ناهماهنگی شناختی و درماندگی آموخته شده عوامل نگرشی که هم به صورت مثبت و هم به صورت منفی عمل می کنند عبارتند از: باورها و نظام ارزشی فرد و اسناد باورهای مثبت و سازنده اثر نیروبخشی دارند. اما وقتی باورهای غلط شکل بگیرد، حتی اگر توانایی انجام کاری را داشته باشیم، نمی توانیم آن را با موفقیت انجام دهیم.

در مورد اسناد نیز اگر موفقیت ها و شکست هایمان را به عواملی مثل شانس و تصادف، نداشتن استعداد، دشواری تکلیف و ... نسبت دهیم که غیرقابل کنترل یا پایدار هستند، دچار ناامیدی می شویم. اما اگر به تلاش و برنامه ریزی نسبت دهیم، انگیزه ادامه رفتار در ما زیاد می شود. (درس ۷)

۲۸۰. گزینه ۳ درست است.

انسان و حیوان در پاسخ به نیازهای زیستی، عوامل انگیزشی مشترکی دارند، اما انسان برخلاف حیوان تابع عامل توانمندتری است که نگرش نام دارد. نگرش مجموعه عوامل فرازیستی است که باعث به حرکت درآوردن رفتار و شناخت در انسان ها می شود. (درس ۷)